

Realizator projektu:
Fundacja im. Królowej Polski św. Jadwigi
ul. Wczasowa 8 a, 62-040 Puszczykowo
tel. + 48 61 898 30 68
www.jadwiga.org

SUBREGION KALISKI
OWES

Znaczenie i potrzeba utworzenia Strategii Rozwoju Ekonomii Społecznej na terenie powiatu pleszewskiego

Raport końcowy

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Realizator projektu:
Fundacja im. Królowej Polski św. Jadwigi
ul. Wczasowa 8 a, 62-040 Puszczykowo
tel. + 48 61 898 30 68
www.jadwiga.org

SUBREGION KALISKI
OWES

Spis treści

Wstęp	2
I. Metodologia	3
1. Cele badawcze	3
2. Metody i techniki badawcze.....	3
3. Podstawowe pojęcia.....	4
II. Analiza dokumentów.....	5
1. Ekonomia społeczna a prawo, strategie i programy obowiązujące w Polsce	5
2. Miejsce ekonomii społecznej w dokumentacji samorządów terytorialnych	7
2.1. Ekonomia społeczna w regionalnych dokumentach strategicznych	7
2.2. Ekonomia społeczna w powiatowych dokumentach strategicznych	12
2.3. Ekonomia społeczna w gminnych dokumentach strategicznych	15
Podsumowanie	19
III. Ekonomia społeczna na terenie powiatu pleszewskiego	21
1. Diagnoza stanu ekonomii społecznej na terenie powiatu pleszewskiego.....	21
1.1. Ocena stanu ekonomii społecznej.....	22
IV. Strategia Rozwoju Ekonomii Społecznej.....	24
1. Czynniki ekonomii społecznej jako wskaźniki kierunku rozwoju sektora ekonomii społecznej	24
1.1. Czynniki wewnętrzne.....	24
1.2. Podmioty otoczenia PES.....	25
1.3. Sytuacja społeczno-gospodarcza	29
2. Spodziewane rezultaty	29
3. Forma i realizacja Strategii Rozwoju Ekonomii Społecznej	31
Podsumowanie	32
Rekomendacje.....	35

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Realizator projektu:
Fundacja im. Królowej Polski św. Jadwigi
ul. Wczasowa 8 a, 62-040 Puszczykowo
tel. + 48 61 898 30 68
www.jadwiga.org

SUBREGION KALISKI
OWES

Wstęp

Ekonomia społeczna jeszcze kilkanaście lat była mało mówiącym pojęciem pojawiającym się co jakiś czas przy okazji rozmów na temat wykluczenia społecznego, integracji społecznej i włączania społecznego. Dziś, dzięki przyjętej polityce Unii Europejskiej wobec ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz zaangażowaniu przedstawicieli sektora obywatelskiego, ekonomia społeczna zyskuje coraz większe znaczenie. W 2014 roku uchwalony został Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej 2014-2020, opisujący planowane działania w celu wzmocnienia tego sektora. Celem strategicznym Programu jest założenie, by do 2020 roku podmioty ekonomii społecznej stały się ważnym elementem aktywizacji osób w trudnej sytuacji na rynku pracy oraz dostarczały usług użyteczności publicznej we wspólnotach samorządowych. W strategiczne założenia KPRES wpisuje się Regionalny Program Rozwoju Ekonomii Społecznej w Województwie Wielkopolskim na lata 2013-2020, który jest programem wojewódzkim w zakresie rozwoju ekonomii społecznej.

Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej prowadzony przez Fundację im. Królowej Polski Św. Jadwigi prowadzi szereg działań wspierających rozwój ekonomii społecznej w subregionie kaliskim, w tym na terenie powiatu pleszewskiego. Jednym z działań, mającym zapewnić wsparcie istniejącym przedsiębiorstwom ekonomii społecznej oraz ogólny rozwój ekonomii społecznej, są badania prowadzone w kierunku rozpoznania znaczenia i potrzeby utworzenia lokalnej strategii dotyczącej ekonomii społecznej.

Strategia Rozwoju Ekonomii Społecznej, będąca przedmiotem badań, rozumiana powinna być jako perspektywiczny plan, który określa strategiczne cele rozwoju ekonomii społecznej, wytycza kierunki działania w postaci celów i zadań operacyjnych oraz wskazuje środki finansowe i ich źródła niezbędne do realizacji przyjętych celów i zadań. Prace związane z tworzeniem strategii stanowiąby realizację działań i zobowiązań wynikających z Partnerstwa na rzecz rozwoju ekonomii społecznej w powiecie pleszewskim.

Niniejszy raport składa się z czterech części. Pierwsza dotyczy metodologii badań, opisuje przyjęte cele badawcze, wykorzystywane metody i techniki oraz próbę badawczą. Dodatkowo przedstawia definicje oraz wyjaśnia pojęcia wykorzystywane w raporcie. Druga część zawiera wyniki analizy dokumentów *desk research* programów i strategii obowiązujących w Polsce, w podziale na szczebel krajowy, regionalny, powiatowy i gminny. Trzeci rozdział opisuje stan ekonomii społecznej w gminie Pleszew. Czwarty przedstawia nastawienie i oczekiwania przedstawicieli podmiotów ekonomii społecznej i jego otoczenia wobec Strategii Rozwoju Ekonomii Społecznej.

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Realizator projektu:
Fundacja im. Królowej Polski św. Jadwigi
ul. Wczasowa 8 a, 62-040 Puszczykowo
tel. + 48 61 898 30 68
www.jadwiga.org

SUBREGION KALISKI
OWES

I. Metodologia

1. Cele badawcze

Głównym celem badawczym, który przyświecał tym badaniom, była odpowiedź na pytanie czy na terenie powiatu pleszewskiego pojawia się zapotrzebowanie na utworzenie Strategii Rozwoju Ekonomii Społecznej oraz, w przypadku pozytywnej odpowiedzi, jakie są oczekiwania wobec tego dokumentu. Cele szczegółowe obejmowały:

- a) nawiązania do ekonomii społecznej w strategiach, programach Starostwa Powiatowego i Urzędu Miasta;
- b) diagnozę stanu rozwoju ekonomii społecznej w powiecie pleszewskim;
- c) diagnozę czynników determinujących rozwój ekonomii społecznej w powiecie pleszewskim;
- d) zapotrzebowanie ze strony PES, Urzędu Miasta, jednostek mu podległych oraz jednostek organizacyjnych Starostwa Powiatowego na powstanie Strategii;
- e) oczekiwania względem Strategii;
- f) poznanie gotowości do współpracy i współtworzenia Strategii.

2. Metody i techniki badawcze

W przeprowadzanych badaniach wykorzystane zostały dwie techniki pozyskiwania danych. Pierwszą z nich jest analiza danych zastanych (*desk research*).

Przeprowadzona została analiza jakościowa. Szczególną uwagę zwracano na to, czy w dokumentach są zapisy dotyczące ekonomii społecznej, lub czy jest mowa o celach, nie nawiązujących wprost do ekonomii społecznej, jednak stanowiących dla niej potencjalny obszar działań.

Drugą techniką pozyskiwania informacji był wywiad pogłębiony IDI (*In-Depth Interview*). Rozmówcami wywiadów byli:

- Zastępca Burmistrza Miasta i Gminy Pleszew,
- Dyrektorka Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie, Prezes Stowarzyszenia Pomocy Rodzinom Zagrożonym, Osobom Niepełnosprawnym oraz Współpracy z Zagranicą w Pleszewie,
- Kierowniczka Sekcji Pomocy Środowiskowej – MOPS w Pleszewie,
- Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gołuchowie,
- Członek Zarządu Spółdzielni Socjalnej PAIDI, Koordynatorka Centrum Wspierania Inicjatyw Obywatelskich.

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Realizator projektu:
Fundacja im. Królowej Polski św. Jadwigi
ul. Wczasowa 8 a, 62-040 Puszczykowo
tel. + 48 61 898 30 68
www.jadwiga.org

SUBREGION KALISKI
OWES

W części analitycznej, omawiającej wyniki badań, w celu zachowania anonimowości cytowane wypowiedzi nie będą wskazywały na autora, będzie to miało miejsce jedynie w przypadku, gdy poznanie pełnionej przez rozmówcę funkcji będzie konieczne dla zrozumienia kontekstu wypowiedzi.

3. Podstawowe pojęcia

Przez lata pojęcie ekonomii społecznej było jednym z bardziej dyskusyjnych terminów w Polsce. Wątpliwości związane ze sporem definicyjnym ustały po pojawieniu się Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej. W wyniku prac Zespołu i dyskusji w środowisku organizacji obywatelskich wypracowano polską definicję ekonomii społecznej. W niniejszym raporcie przyjęto rozumienie definicji zawartych w KPRES. **Ekonomia społeczna** rozumiana jest jako:

„Sfera aktywności obywatelskiej, która poprzez działalność ekonomiczną i działalność pożytku publicznego służy: integracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych marginalizacją społeczną, tworzeniu miejsc pracy, świadczeniu usług społecznych, użyteczności publicznej (na rzecz interesu ogólnego) oraz rozwojowi lokalnemu.”¹

Według przyjętej definicji w sferze ekonomii społecznej działają **podmioty ekonomii społecznej**, należące do czterech głównych grup:

- a) przedsiębiorstwa społeczne, będące fundamentem ekonomii społecznej;
- b) podmioty reintegracyjne, służące reintegracji społecznej i zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, tj. Zakłady Aktywności Zawodowej, Warsztaty Terapii Zajęciowej, Centra Integracji Społecznej, Kluby Integracji Społecznej;
- c) podmioty działające w sferze pożytku publicznego, które prowadzą działalność ekonomiczną i zatrudniają pracowników, choć ich aktywność nie jest oparta na ryzyku ekonomicznym. Są to organizacje pozarządowe prowadzące działalność odpłatną i nieodpłatną pożytku publicznego; podmioty te mogą stać się przedsiębiorstwami społecznymi, o ile podejmą działalność gospodarczą w pewnym zakresie, podejmując również zobowiązania statutowe odnośnie do dystrybucji zysku;
- d) podmioty sfery gospodarczej, które tworzone były w związku z realizacją celu społecznego bądź, dla których leżący we wspólnym interesie cel społeczny jest racją bytu działalności komercyjnej. Są to podmioty, które nie posiadają wszystkich cech przedsiębiorstwa społecznego. Grupę tę można podzielić na cztery podgrupy:
 - organizacje pozarządowe prowadzące działalność gospodarczą, z której zyski wspierają realizację celów statutowych,
 - Zakłady Aktywności Zawodowej,
 - spółdzielnie, których celem jest zatrudnienie,
 - pozostałe spółdzielnie o charakterze konsumenckim i wzajemnościowym.²

¹ Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej s.15.

² Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej, s.15.

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Realizator projektu:
Fundacja im. Królowej Polski św. Jadwigi
ul. Wczasowa 8 a, 62-040 Puszczykowo
tel. + 48 61 898 30 68
www.jadwiga.org

SUBREGION KALISKI
OWES

II. Analiza dokumentów

Diagnoza miejsca, które jest przypisane ekonomii społecznej w strategicznym zarządzaniu gminą i powiatem wymagała przeprowadzenia szczegółowej analizy dokumentów, które bezpośrednio czy też pośrednio do niej nawiązują. Pierwsza część przedstawia strategię i programy na szczeblu krajowym oraz ustawy, które stanowią kontekst i tło wszelkich działań związanych z tworzeniem ekonomii społecznej w Polsce. Szczegółową analizę dokumentów strategicznych przeprowadzono na szczeblu regionalnym, powiatowym oraz gminnym. Ta część badań pozwoliła stwierdzić, w jakim stopniu przy rozwiązywaniu problemów społecznych, wykorzystywane są instrumenty ekonomii społecznej oraz jaka część działań strategicznych ma celu na wspieranie tego sektora.

1. Ekonomia społeczna a prawo, strategię i programy obowiązujące w Polsce

Ekonomia społeczna, ze względu na swoje cele i funkcję, staje się nowym sojusznikiem władz publicznych w zwalczaniu wykluczenia społecznego.³ Dowodem tego są liczne odwołania do ekonomii społecznej w nowopowstających krajowych strategiach i programach, a także powstanie długo oczekiwanego Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej.

Prawo, strategię i programy polityki przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu w Polsce
<ul style="list-style-type: none">Dokumenty strategiczne uwzględniające kwestię walki z wykluczeniem społecznym
Strategia Rozwoju Kraju 2020 (SRK)
Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego (SRKS)
Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego (SRKL)
Strategia Rozwoju Regionalnego (SRR)
<ul style="list-style-type: none">Programy uwzględniające kwestię walki z wykluczeniem społecznym
Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020 (KPPUiWS)
Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej (KPRES)
Program Operacyjny Wiedza-Edukacja-Rozwój (PO WER)
Regionalne Programy Operacyjne (RPO)
<ul style="list-style-type: none">Ustawodawstwo uwzględniające kwestię walki z wykluczeniem społecznym
Ustawa o pomocy społecznej
Ustawa o zatrudnieniu socjalnym
Ustawa o spółdzielniach socjalnych
Ustawa o ochronie zdrowia psychicznego
Ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy

³ Magdalena Pakora „Ekonomia społeczna w polityce przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu w Polsce” w: Ekonomia Społeczna nr2/2014.

Realizator projektu:
Fundacja im. Królowej Polski św. Jadwigi
ul. Wczasowa 8 a, 62-040 Puszczykowo
tel. + 48 61 898 30 68
www.jadwiga.org

SUBREGION KALISKI
OWES

Ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych

Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie

Tabela 1. Prawo, strategie i programy polityki przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu w Polsce.

Aktywizacja poprzez pracę została „zaprogramowana” na poziomie Unii Europejskiej w strategii na rzecz zatrudnienia oraz przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu. Wyeksponowano ją także m.in. w Agendzie Społecznej z 2000 r. oraz w Odnowionej Agendzie Społecznej z 2008 r.

W programowanych działaniach, za wspólnotowymi dokumentami, pojawiała się kwestia sięgnięcia po potencjał rozwiązań aktywizujących, niosących wartość dodaną dla osób zagrożonych społecznie, a w szerszym wymiarze dla całego społeczeństwa. Wśród nich szczególne miejsce przyznano przedsiębiorstwom społecznym. Co istotne, ich znaczenie podkreśla się nie tylko we wzmacnianiu spójności społecznej, ale również w aspekcie świadczenia usług użyteczności publicznej oraz kreowania kapitału społecznego.⁴ Włączenie ekonomii społecznej w działania na rzecz ograniczania wykluczenia społecznego znalazło swoje odzwierciedlenie również w Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego. W celu odnoszącym się do poprawy mechanizmów partycypacji społecznej i wpływu obywateli na życie publiczne wskazano, jako jeden z priorytetów, wzmocnienie integracji i solidarności społecznej.

W Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego kwestię poprawy sytuacji osób zagrożonych wykluczeniem społecznym ujęto już na poziomie celu szczegółowego. Podobnie jak we wcześniej wspomnianych dokumentach, tak i tu, podkreśla się fundamentalne znaczenie aktywności zawodowej dla podnoszenia spójności społecznej oraz konieczność rozwijania innowacyjnych form pomocy osobom zagrożonym lub wykluczonym społecznie, w tym w formule przedsiębiorczości społecznej.⁵

W Krajowym Programie Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu ekonomia społeczna została wkomponowana w działania przewidziane aż w pięciu z sześciu założonych priorytetów. Polityka ograniczania wykluczenia społecznego angażuje już nie tylko służby publiczne, ale stara się realizować zaprogramowane działania w sposób partycypacyjny. W podobnej roli podmioty ekonomii społecznej upatrywane są w Krajowym Programie Rozwoju Ekonomii Społecznej. Dokument ten ma nie tylko wspierać rozwój ekonomii społecznej i działających na jej polu przedsiębiorstw, ale również stanowi on swego rodzaju katalog interwencji, które mają służyć realizacji Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego w zakresie włączenia społecznego.

Realizacja Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej wymaga szeregu działań o wymiarze prawnym, organizacyjnym, finansowym i edukacyjnym, realizowanych przez wielu partnerów w ramach administracji publicznej oraz partnerstwa publiczno-społecznego. Istotnym elementem jest skorelowanie działań o charakterze krajowym z działaniami realizowanymi w regionach. Na poziomie krajowym realizowanych jest szereg działań o charakterze legislacyjnym, przygotowującym otoczenie prawne, ponadto szereg działań organizacyjnych w zakresie koordynowania publicznych polityk

⁴ Strategia Rozwoju Kraju 2020, s.26.

⁵ Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego, s.40.

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Realizator projektu:
Fundacja im. Królowej Polski św. Jadwigi
ul. Wczasowa 8 a, 62-040 Puszczykowo
tel. + 48 61 898 30 68
www.jadwiga.org

SUBREGION KALISKI
OWES

administracji rządowej. Jednakże duża część kierunków interwencji publicznej powinna być realizowana w województwach i samorządach.

2. Miejsce ekonomii społecznej w dokumentacji samorządów terytorialnych

W rozdziale tym przedstawione są wyniki analizy dokumentów strategicznych i programów na szczeblu regionalnym, powiatowym i gminnym. Celem przeprowadzonej analizy było zbadanie tego, jak postrzegana jest ekonomia społeczna w dokumentacji samorządów oraz jaka przypisywana jest jej wartość. W badaniu przyjęto założenie, że dosłowne nawiązywanie w dokumentacji samorządów do ekonomii społecznej świadczy o jej znajomości i świadomości, jak istotną rolę odgrywa w walce z wykluczeniem społecznym.

2.1. Ekonomia społeczna w regionalnych dokumentach strategicznych

Analizie zostały poddane następujące dokumenty regionalne:

- a) Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego 2020,
- b) Strategia Polityki Społecznej dla Województwa Wielkopolskiego do roku 2020,
- c) Regionalny Program Rozwoju Ekonomii Społecznej 2013-2020,
- d) Regionalny Plan Działań na Rzecz Zatrudnienia 2017.

Wszystkie cztery dokumenty w całości, bądź też w części, opisują działania mające na celu walkę z marginalizacją, wykluczeniem społecznym oraz działania wspierające zatrudnienie w regionie, co w naturalny sposób odwołuje się do istoty ekonomii społecznej.

a) Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego 2020

Pod koniec grudnia 2012 r. Sejmik Województwa Wielkopolskiego uchwalił zaktualizowaną „Strategię Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2020 roku. Wielkopolska 2020”. Tym samym zakończony został proces aktualizacji strategicznego dla Wielkopolski dokumentu, który od 2005 roku tworzył podstawę programów, działań i projektów na rzecz rozwoju województwa.

W czasie, gdy aktualizacja strategii była uchwalana, nie było jeszcze Regionalnego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej ani Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej, a sama ekonomia społeczna nie była jeszcze tak popularna. Jednak w SRWW pojawiają się nawiązania do ekonomii społecznej, która określana jest gospodarką społeczną. Poza jej obecnością w planie strategicznym, który jest najważniejszą częścią strategii, nawiązania do niej pojawiają się również w diagnozie gospodarki i otoczenia, sfery społecznej oraz w analizie SWOT. Opisywana jest ona jak ważny instrument rozwiązywania problemów społecznych, który należy umacniać, między innymi poprzez budowanie wielosektorowych partnerstw.

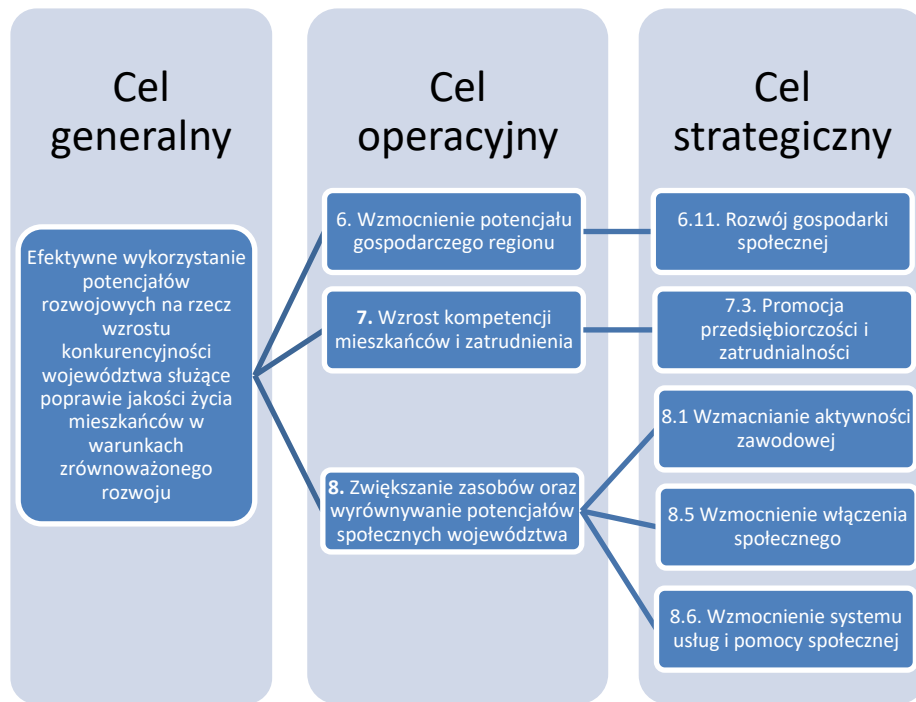
Na dziewięć celów strategicznych aż trzy realizowane są poprzez działania odnoszące się do ekonomii społecznej. Ze względu na fakt, że znaczna część dokumentu odnosi się do infrastruktury, spójności

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

komunikacyjnej oraz środowiska, rola jaka przypisywana jest ekonomii społecznej jest stosunkowo duża.

Rysunek 1. Cele strategiczne dot. ekonomii społecznej w Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego 2020.

Potencjał jaki niesie za sobą ekonomia społeczna został dostrzeżony w SRWW, czego dowodem jest znacząca rola, jaka została jej przypisana w promocji przedsiębiorczości, wzmacnianiu aktywności zawodowej, włączenia zawodowego oraz systemu usług i pomocy społecznej.

b) Strategia Polityki Społecznej dla Województwa Wielkopolskiego do roku 2020

Jednym z najważniejszych dokumentów wyznaczających główne kierunki rozwoju i wdrażania polityki społecznej w regionie jest Strategia Polityki Społecznej dla Województwa Wielkopolskiego obowiązująca od 2010 roku. Dokument ten, wyznacza priorytetowe kierunki regionalnej polityki społecznej.

W dokumencie pojawiają się trzy bezpośrednie odniesienia do ekonomii społecznej. W opisie profilu socjodemograficznego województwa wielkopolskiego zauważono, jak istotną rolę odgrywa ekonomia społeczna na rzecz budowania społeczeństwa obywatelskiego. Podsumowany został również stan ekonomii społecznej w roku 2009. Kolejnym miejscem, gdzie wspomniana została ekonomia społeczna była analiza SWOT. Określona ona została jako silna strona w potencjale wewnętrznym. Trzecie bezpośrednie odwołanie się do ekonomii społecznej, pojawia się w Programie Wzorcowym Dla Gmin i Powiatów, w którym to planują się **tworzenie zakładów aktywizacji zawodowej**.

Realizator projektu:
Fundacja im. Królowej Polski św. Jadwigi
ul. Wczasowa 8 a, 62-040 Puszczykowo
tel. + 48 61 898 30 68
www.jadwiga.org

SUBREGION KALISKI
OWES

Dodatkowo ekonomia społeczna została opisana w aneksie nr 4 „Profile socjodemograficzne Województwa Wielkopolskiego” stanowiącym załącznik do Strategii.

Analizując cele operacyjne i przypisane im zadania, zauważyć można, że pomimo świadomości jak ważna jest ekonomia społeczna, na co wskazuje diagnoza oraz miejsce w analizie SWOT, nie została ona ujęta wprost w planowanych działaniach strategicznych. Zapisanych zostało za to wiele celów, do których posłużyć mogłyby instrumenty ekonomii społecznej.

W Strategii Polityki Społecznej dla Województwa Wielkopolskiego potencjał, który niesie za sobą ekonomia społeczna, nie został włączony w planowane programy ani działania strategiczne. Ma to jednak poważne uzasadnienie. W roku 2010, kiedy to powstawał dokument, problemy społeczne, które dotyczyły mieszkańców Wielkopolski były zupełnie inne, jak chociażby wysokie bezrobocie, planowane działania i programy ukierunkowane były na inne grupy społeczne. Po drugie, ekonomia społeczna wciąż jeszcze nie była tak popularnym środkiem do walki z wykluczeniem społecznym. Stąd też tak mała jego rola w strategicznym zarządzaniu regionem. Warto jednak zwrócić uwagę, że do realizacji niektórych celów wykorzystywane są działania związane ze wspieraniem przedsięwzięć gospodarczych podejmowanych przez niepełnosprawnych. W obecnej sytuacji uzasadnione wydaje się powołanie dokumentu, który w sposób komplementarny wobec SPS WW ujmowałby problematykę ekonomii społecznej.

c) Regionalny Program Rozwoju Ekonomii Społecznej 2013-2022

Regionalny Program Rozwoju Ekonomii Społecznej (RPRES) w Województwie Wielkopolskim na lata 2013-2022 jest programem wojewódzkim w zakresie rozwoju ekonomii społecznej. RPRES został opracowany przez Zespół ekonomii społecznej w ROPS przy współpracy z przedstawicielami organizacji pozarządowych, podmiotów ekonomii społecznej, instytucji pomocy społecznej i uczelni. Dokument ten diagnozuje kondycję ekonomii społecznej w regionie oraz wskazuje ścieżki jej rozwoju. Wyraźnie określa istotną rolę ekonomii społecznej w regionie jako narzędzia, które tworzy aktywną politykę społeczną. Zapisy RPRES wpisują się w politykę wspierania ekonomii społecznej na poziomie krajowym poprzez spójność z opracowywanym Krajowym Programem Rozwoju Ekonomii Społecznej.

W 2015 roku przeprowadzona została aktualizacja Regionalnego Planu Rozwoju Ekonomii Społecznej. W warsztatach uczestniczyli przedstawiciele ROPS w Poznaniu, OWES z terenu województwa wielkopolskiego oraz przedstawiciele PES. Zakres wprowadzonych zmian dotyczył uaktualnienia diagnozy, układu celów i rezultatów oraz wypracowania bardziej szczegółowej koncepcji działań niezbędnych do osiągnięcia celów i rezultatów.

Kluczowym problemem, na który odpowiedzią ma być RPRES jest zbyt niski udział PES w rynku pracy, dostarczaniu usług użyteczności publicznej oraz aktywizacji społeczno-zawodowej. Zdiagnozowany problem spowodowany jest:

- zbyt małą liczbą trwałych miejsc pracy w PES,
- zbyt małą skutecznością działań integracyjnych PES,

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Realizator projektu:
Fundacja im. Królowej Polski św. Jadwigi
ul. Wczasowa 8 a, 62-040 Puszczykowo
tel. + 48 61 898 30 68
www.jadwiga.org

SUBREGION KALISKI
OWES

- zbyt małą skalą pozytywnych postaw wobec ekonomii społecznej w społeczeństwie i wśród kluczowych interesariuszy,
- niedostatecznie sprawnie funkcjonującym systemem koordynacji ekonomii społecznej na poziomie regionalnym.

Strategicznym celem Programu jest zwiększenie udziału podmiotów ekonomii społecznej w rynku pracy, aktywizacji społeczno-zawodowej i dostarczaniu usług użyteczności publicznej.

Konstrukcja logiczna Programu bazuje na strukturze diagnozy. Zakłada się, że dla zwiększenia udziału podmiotów ekonomii społecznej w rynku pracy, aktywizacji społeczno-zawodowej oraz w dostarczaniu usług społecznych, niezbędne jest podjęcie szeregu działań, które prezentowane są w poniższej tabeli.

Priorytet I Zwiększenie liczby miejsc pracy w PES
Działanie I.1 Wzmacnianie potencjału wewnętrznego PES
Działanie I.2 Stymulowanie powstawania nowych miejsc pracy w PES
Działanie I.3 Zwiększanie udziału osób w najtrudniejszej sytuacji wśród klientów OWES oraz wśród pracowników PES
Działanie I.4 Poprawa skuteczności i efektywności systemu wsparcia ekonomii społecznej
Działanie I.5 Zwiększenie skali współpracy PES z JST i biznesem
Priorytet II Poprawa skuteczności i efektywności działań integracyjnych PES
Działanie II.1 Poprawa jakości usług reintegracji społeczno-zawodowej
Działanie II.2 Poprawa dostępu do usług reintegracyjnych
Działanie II.3 Wzmacnianie lokalnych powiązań
Priorytet III Upowszechnienie w społeczeństwie i wśród kluczowych interesariuszy pozytywnych postaw wobec ekonomii społecznej
Działanie III.1 Zwiększenie obecności ekonomii społecznej w przestrzeni publicznej
Działanie III.2 Włączenie tematyki ekonomii społecznej do edukacji formalnej
Priorytet IV Lepsza koordynacja działań na poziomie regionalnym
Działanie IV.1 Doskonalenie mechanizmów koordynacji
Działanie IV.2 Wzmocnienie kompetencji ROPS
Działanie IV.3 Rozwój systemu monitorowania i oceny polityki wsparcia ekonomii społecznej

Tabela 2 Tabela priorytetów i działań RPRES w województwie wielkopolskim.

Osiągnięcie założonych rezultatów wymaga przede wszystkim skoordynowanych, spójnych i kompleksowych działań, które będą prowadzone systemowo. W tym rozumieniu koordynacja oznacza wyznaczanie wizji i kierunków strategicznych działań i rezultatów oraz poszukiwanie nowych, innowacyjnych rozwiązań i narzędzi. Z pewnością nowe i innowacyjne w województwie wielkopolskim byłoby powstanie Gminnej Strategii Rozwoju Ekonomii Społecznej. W pełnej spójności działań z istniejącymi strategiami realizowałaby ona obrane kierunki działań i nadawała nowe, dostosowane do lokalnych potrzeb i sytuacji społeczno-gospodarczej.

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Realizator projektu:
Fundacja im. Królowej Polski św. Jadwigi
ul. Wczasowa 8 a, 62-040 Puszczykowo
tel. + 48 61 898 30 68
www.jadwiga.org

SUBREGION KALISKI
OWES

d) Regionalny Plan Działań na Rzecz Zatrudnienia 2017

Plan Działań na Rzecz Zatrudnienia w Województwie Wielkopolskim na 2017 rok stanowi uszczegółowienie działań zapisanych w Strategii Zatrudnienia dla Województwa Wielkopolskiego na lata 2014–2020. Składa się z trzech priorytetów:

1. wzrost zatrudnienia i mobilności mieszkańców,
2. inwestycje w edukację i kształcenie ustawiczne,
3. integracja społeczna i walka z ubóstwem.

Podmioty ekonomii społecznej są bezpośrednimi adresatami zadania „Wspieranie aktywizacji osób bezrobotnych w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy”, priorytetu „Wzrost zatrudnienia i mobilności mieszkańców”. W ramach tego zadania ROPS odpowiedzialny jest za dofinansowanie kosztów działania ZAZ w roku 2017 ze środków PFRON będących w dyspozycji SWW w kwocie 7 844 000,00 zł oraz ze środków budżetu SWW w kwocie 871 744,00 zł. Również w ramach tego zadania ROPS jest odpowiedzialny za prowadzenie czterech projektów konkursowych WRPO2014+ działania 7.1. Aktywna integracja Poddziałania 7.1.2. Aktywna integracja. W ramach projektów przewiduje się podjęcie działań w obszarze integracji i aktywizacji społeczno-zawodowej skierowanej do osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i ich otoczenia poprzez wykorzystanie instrumentów aktywizacji społecznej, zawodowej, edukacyjnej, zdrowotnej oraz działań o charakterze środowiskowym. Budżet poszczególnych projektów wynosi:

- projekt „Aktywna integracja w powiecie złotowskim” - 1 443 822,00 zł,
- projekt „Sieć dobrego wsparcia” - 3 397 135,08 zł,
- projekt „Rozwój Usług Aktywnej Integracji w Subregionie Kaliskim” - 2 699 624,43 zł,
- projekt „Na ścieżce reintegracji - działania sieciujące w subregionie pilskim” - 1 932 081,00 zł.

W ramach priorytetu „Integracja społeczna i walka z ubóstwem” realizowane jest zadanie „Ograniczenie zjawiska ubóstwa i wykluczenia społecznego”. WUP w Poznaniu odpowiedzialny jest za kontynuację konkursów ujętych w Planach z roku 2015 i 2016. Zajmuje się również przeprowadzeniem nowych konkursów WRPO 2014+ PI 9i Aktywne włączenie, w tym z myślą o promowaniu równych szans oraz aktywnego uczestnictwa i zwiększaniu szans na zatrudnienie Działanie 7.1. Aktywna integracja Poddziałanie 7.1.2. Aktywna integracja-projekty konkursowe. Alokacja konkursu na cały okres programowania to 105 000 000,00 zł. Realizacja działań w ramach Priorytetu Inwestycyjnego przyczyni się do wzrostu szans na rynku pracy osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, a tym samym przyczyni się do ograniczenia skali ubóstwa.

Drugie zadanie realizowane w ramach trzeciego priorytetu to „Wspieranie powstawania przedsiębiorstw społecznych i dobrych praktyk w tym obszarze”. Instytucją odpowiedzialną za realizację tego zadania jest ROPS w Poznaniu. Projekt WRPO 2014+ „Koordynacja rozwoju ekonomii społecznej w województwie wielkopolskim” z łączną kwotą budżetu 2 519 827,10 zł adresowany jest do PES i ich kadry zarządzającej, w tym PES reintegracyjnych: CIS, KIS, ZAZ, WTZ, OWES, pozostałych PES oraz otoczenie sektora ES w Wielkopolsce. Oczekiwany rezultatami wsparcia są:

- poprawa współpracy między interesariuszami ES w regionie,

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Realizator projektu:
Fundacja im. Królowej Polski św. Jadwigi
ul. Wczasowa 8 a, 62-040 Puszczykowo
tel. + 48 61 898 30 68
www.jadwiga.org

SUBREGION KALISKI
OWES

- wzrost rozpoznawalności PES jako dostawców produktów i usług,
- poprawa jakości w zakresie działań usług reintegracyjnych PES),
- stworzenie sieci współpracy włączających PES w gospodarkę,
- włączenie ES i PES w lokalne polityki publiczne i system realizacji usług społecznych.

Liczba programów i zadań prowadzonych przez SWW na rzecz aktywizacji społeczno-zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym jest stosunkowo dużo. Zauważyć należy, że większość tych programów finansowanych jest ze środków europejskich EFS w ramach Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2014-2020.

2.2. **Ekonomia społeczna w powiatowych dokumentach strategicznych**

W powiecie obowiązują dwa dokumenty przedmiotowo nawiązujące do walki z wykluczeniem i marginalizacją społeczną, są to Strategia Rozwoju Powiatu Pleszewskie 2014+ oraz Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Pleszewskiego na lata 2016-2020. Ponadto analizie poddano coroczny program współpracy powiatu z organizacjami pozarządowymi oraz porozumienie o współpracy w ramach partnerstwa na rzecz rozwoju ekonomii społecznej, do którego Starostwo Powiatowe przystąpiło w 2014 roku.

a) Strategia Rozwoju Powiatu Pleszewskiego 2014+

Strategia Rozwoju Powiatu Pleszewskiego obowiązuje od 2014 roku. Strategia składa się z bardzo szczegółowego raportu o stanie Powiatu Pleszewskiego, analizy SWOT oraz planu strategicznego. Bezpośrednie odwołanie do ekonomii społecznej odnaleźć można w drugim celu strategicznym, w którym to założone jest utworzenie Centrum Integracji Społecznej oraz podnoszenie jakości świadczonych usług w WTZ.

Cel strategiczny 2
Dostosowanie stanu infrastruktury społecznej do oczekiwań mieszkańców Powiatu
<p>Cel operacyjny 2.6 Weryfikacja form świadczenia instytucjonalnej opieki społecznej</p> <ul style="list-style-type: none"> - podnoszenie jakości usług realizowanych przez środowiskowe domy samopomocy, warsztaty terapii zajęciowej oraz domy pomocy społecznej, - tworzenie centrów integracji społecznej.
<p>Cel operacyjny 2.17 Rozwój współpracy z organizacjami pozarządowymi</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozwijanie dialogu społecznego, - poszerzenie zakresu zadań publicznych realizowanych przez organizacje pozarządowe, - realizacja projektów partnerskich, - wsparcie promocyjne dla przedsięwzięć realizowanych przez organizacje pozarządowe, - utworzenie powiatowego portalu organizacji pozarządowych, - uruchomienie powiatowego centrum aktywności obywatelskiej.

Tabela 3 Wybrane cele Strategii Rozwoju Powiatu Pleszewskiego dotyczące ekonomii społecznej

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Realizator projektu:
Fundacja im. Królowej Polski św. Jadwigi
ul. Wczasowa 8 a, 62-040 Puszczykowo
tel. + 48 61 898 30 68
www.jadwiga.org

SUBREGION KALISKI
OWES

Z perspektywy rozwoju ekonomii społecznej, bardzo ważne są również działania podejmowane względem organizacji pozarządowych. Cel operacyjny 2.17 zakłada szeroki wachlarz działań mający na celu rozwój współpracy samorządu z organizacjami pozarządowymi.

b) Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych 2016-2020

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w dużym stopniu odnosi się do zagadnienia ekonomii społecznej. Poza obszernym zaprezentowaniu definicji pojęcia ekonomii społecznej, wyliczone zostały podmioty ekonomii społecznej funkcjonujące w powiecie. Strategia dostrzega istotną rolę, jaką pełnią oraz mogą pełnić podmioty ekonomii społecznej w życiu gospodarczym i społecznym mieszkańców powiatu. W przeprowadzonej analizie SWOT zwrócono uwagę na brak ZAZ w powiecie oraz CIS, które to mogłyby pełnić istotną rolę w aktywizacji zawodowej i społecznej osób z niepełnosprawnościami i długotrwale bezrobotnych. Jednakże zaprezentowany plan działań nie uwzględnia powołania do istnienia żadnej z tych instytucji. Również plan strategiczny zawiera odniesienia do narzędzi ekonomii społecznej umożliwiających aktywizację społeczno-gospodarczą osób znajdujących się w trudnej sytuacji społecznej.

Cel strategiczny 7.2 Promocja zatrudnienia oraz aktywizacja lokalnego rynku pracy
Cel operacyjny 1 Zwiększenie kompetencji zawodowych i społecznych osób zagrożonych wykluczeniem społecznym - Inicjowanie, upowszechnianie, współorganizowanie szkoleń i staży podwyższających umiejętności zawodowe i społeczne osób zagrożonych wykluczeniem społecznym - Prowadzenie działań z zakresu doradztwa zawodowego - Realizacja reintegracji społecznej i zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym
Cel operacyjny 2 Łagodzenie skutków bezrobocia i aktywizacja lokalnego rynku pracy - Wypracowanie narzędzi systemowej współpracy między PCPR a PUP w zakresie działań skierowanych do osób w trudnej sytuacji społecznej
Cel strategiczny 7.3. Integracja osób z niepełnosprawnościami
Cel operacyjny 1 Aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych - Wsparcie rozwoju warsztatów terapii zajęciowej, środowiskowych domów samopomocy, domów pomocy społecznej - Koordynowanie / inicjowanie działań współpracujących ze sobą instytucji, organizacji pozarządowych i osób działających na rzecz osób niepełnosprawnych
Cel operacyjny 2 Rehabilitacja społeczna - Dofinansowanie warsztatów terapii zajęciowej
Cel operacyjny 3 Wsparcie psychologiczne, prawne i poradnictwo dla osób z niepełnosprawnościami - Stałe poradnictwo z zakresu rehabilitacji zawodowej, społecznej i prawnej

Tabela 4 Wybrane cele i działania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Pleszewskim

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Realizator projektu:
Fundacja im. Królowej Polski św. Jadwigi
ul. Wczasowa 8 a, 62-040 Puszczykowo
tel. + 48 61 898 30 68
www.jadwiga.org

SUBREGION KALISKI
OWES

Jako podmioty odpowiedzialne za realizację wyznaczonych działań wskazano między innymi na funkcjonujące na terenie powiatu Warsztaty Terapii Zajęciowej oraz organizacje pozarządowe.

c) Program współpracy z organizacjami pozarządowymi na rok 2018

Istotnym dokumentem dla organizacji pozarządowych i wszystkich podmiotów, które startują w konkursach na realizację zadań publicznych, jest coroczny program współpracy powiatu z organizacjami pozarządowymi. Jego celem jest budowanie partnerstwa pomiędzy powiatem a organizacjami pozarządowymi. Program określa priorytetowe zadania publiczne oraz wysokość środków, które przeznaczone są do realizacji programu. Na roku 2018 zaplanowano przeznaczenie na te cele 82.500,00 zł, czyli dokładnie tę samą kwotę co przez ostatnie trzy lata. Na rok 2014 zaplanowano kwotę wyższą o 10.000 zł. Zważywszy na zalecaną politykę jaką jest zwiększanie udziału organizacji pozarządowych w wykonywaniu zadań samorządów, niezmienna kwota od paru lat, a nawet jej spadek, potraktować można jako słabą stronę polityki wobec organizacji pozarządowych.

d) Porozumienie o współpracy w ramach partnerstwa na rzecz rozwoju ekonomii społecznej w powiecie pleszewskim

W 2014 roku Starostwo Powiatowe przystąpiło również do porozumienia o współpracy w ramach partnerstwa na rzecz rozwoju ekonomii społecznej. Pierwotnie partnerstwo zrzeszało następujące podmioty funkcjonujące na terenie powiatu pleszewskiego: Powiat Pleszewski, PCPR w Pleszewie, MGOPS w Pleszewie, Pleszewskie Stowarzyszenie Przeciwdziałania Narkomanii, Centrum Wspierania Inicjatyw Obywatelskich, Spółdzielnia Socjalna PAIDI, Stowarzyszenie Mieszkańców Gminy Gołuchów, Wielobranżowa Spółdzielnia Socjalna A-Z, Wiejskie Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych „Klaudiusz”, Spółdzielnia socjalna 1979, Spółdzielnia Socjalna Alfa, Monika Szulczyńska Biuro Rachunkowo-Podatkowe, PUP w Pleszewie, Restauracja Bax, Fundacja im. Królowej Polski św. Jadwigi.

Głównym celem partnerstwa jest poszukiwanie możliwości wsparcia rozwoju istniejących i nowo powstających na terenie subregionu kaliskiego podmiotów ekonomii społecznej. Dokument nakreśla działania, do których zobowiązują się partnerzy. Dotyczą one diagnostyki rynku pracy, szeroko pojętego wsparcia ekonomii społecznej, wspierania osób wykluczonych społecznie oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym na rynku pracy.

Zakres merytoryczny, którego dotyczy Partnerstwo obejmuje:

- walkę z bezrobociem,
- integrację społeczną i walkę z wykluczeniem społecznym,
- przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu,
- aktywizację zawodową osób zagrożonych wykluczeniem społecznym lub osób wykluczonych społecznie,
- rozwój kadr lokalnej gospodarki,
- rozwój edukacji lokalnej społeczności,

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Realizator projektu:
Fundacja im. Królowej Polski św. Jadwigi
ul. Wczasowa 8 a, 62-040 Puszczykowo
tel. + 48 61 898 30 68
www.jadwiga.org

SUBREGION KALISKI
OWES

- animację lokalną w zakresie ekonomii społecznej,
- rozwój świadomości społecznej lokalnej społeczności w zakresie ekonomii społecznej,
- rozwój sektora usług społecznych powiązanych z ekonomią społeczną.

Powstanie Porozumienia oraz ilość podmiotów, które do niego przystąpiły świadczy o dużym zainteresowaniu jakim cieszy się ekonomia społeczna. Świadczy to również o skuteczności instytucji wsparcia ekonomii społecznej, którym udało się zainteresować tak dużą grupę członków do przystąpienia do Porozumienia. W roku 2016 do Partnerstwa przystąpiły kolejne podmioty: Jopek Recykling, Stowarzyszenie Ahora, Drukarnia Booklet Jaškowiak, Fundacja Animacja, Tim Tomasz Kowalczykiewicz, Stowarzyszenie Skarabeusz, Miasto i Gmina Pleszew, Stowarzyszenie APOYO.

2.3. Ekonomia społeczna w gminnych dokumentach strategicznych

Analizie zostały poddane następujące akty prawne uchwalone przez Radę Miasta Pleszew:

- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Pleszew 2014-2020,
- Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Pleszew na lata 2015-2023,
- Wieloletni Program Współpracy Gminy Pleszew z organizacjami pozarządowymi na lata 2014-2018 wraz z uchwałami go zmieniającymi,
- Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Pleszew 2016-2025.

Miasto i Gmina Pleszew, co zostało już wspomniane wcześniej, przystąpiły również do Porozumienia o współpracy na rzecz rozwoju ekonomii społecznej w powiecie pleszewskim. Ze względu na fakt, że dokument ten został już omówiony, nie będzie on ponownie omawiany.

a) Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Pleszew 2014-2020

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2014 - 2020 jest długookresowym dokumentem programowym, który ma istotne znaczenie dla zapewnienia bezpieczeństwa społecznego mieszkańców Miasta i Gminy Pleszew. Strategia skupia się na opisie problemów związanych z realizacją zadań gminy z zakresu polityki społecznej. Dokument składa się z diagnozy, analizy SWOT oraz części programowej.

Po zapoznaniu się z częścią diagnostyczną dokumentu zauważyć można, że przedsiębiorstwa ekonomii społecznej zostały dostrzeżone, jednak wspomniane zostały one przy okazji omawiania innych organizacji, a nie jako osobne podmioty posiadające istotny potencjał. Przy okazji prezentowania Towarzystwa Pomocy im. Św. Brata Alberta wspomniana zostaje Spółdzielnia Socjalna „ALFA”. Zwrócono również uwagę na Stowarzyszenie Centrum Rozwoju, które świadczy pomoc i wsparcie Warsztatom Terapii Zajęciowej i Zakładom Aktywności Zawodowej.

Potencjał ekonomii społecznej dostrzeżony został na etapie analizy SWOT. Wszelkie podejmowane działania w zakresie ekonomii społecznej uznano za silną stronę integracji społecznej. Klub Integracji Społecznej i Spółdzielnie Socjalne oraz klauzule społeczne umożliwiające zasilanie działalności

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Realizator projektu:
Fundacja im. Królowej Polski św. Jadwigi
ul. Wczasowa 8 a, 62-040 Puszczykowo
tel. + 48 61 898 30 68
www.jadwiga.org

SUBREGION KALISKI
OWES

społecznej z budżetu samorządu zgodnie z potrzebami lokalnej społeczności uznano za silną stronę infrastruktury społecznej. W tej samej analizie dowiedziono również niewystarczającej ilości PES na terenie gminy, co uznane zostało za słabą stronę infrastruktury społecznej.

Poniższa tabela przedstawia plan strategiczny, w tym cele główny oraz operacyjne. Zauważyć można, jak znaczna jego część odnosi się do działań z zakresu walki z wykluczeniem społecznym i poprawą procesów integracji społecznej.

Cele główne	Cele operacyjne
1 Zmniejszenie liczby osób narażonych wykluczeniem i wykluczonych społecznie	1.1. Objęcie cykliczną pomocą osób zagrożonych wykluczeniem oraz wykluczonych społecznie
	1.2. Aktywizacja osób wykluczonych społecznie
	1.3. Działania profilaktyczne dotyczące osób zagrożonych wykluczeniem i wykluczonych
2 Poprawa integracji	2.1 Wzmacnianie integracji zawodowej
	2.2 Promocja integracji międzypokoleniowej i aktywności obywatelskie
	2.3 Rozwój systemu wymiany informacji o działaniach prospołecznych w Mieście i Gminie
	2.4 Wzmocnienie kompetencji instytucji publicznych w rozwiązywaniu problemów społecznych
3 Wzmocnienie infrastruktury i usług społecznych Miasta i Gminy Pleszew	3.1 Rozwój infrastruktury na potrzeby usług społecznych
	3.2 Tworzenie nowoczesnych instytucji społecznych
	3.3 Zapewnienie bezpieczeństwa społecznego i oparcia socjalnego mieszkańcom Miasta i Gminy Pleszew

Tabela 5 Wybrane cele i działania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Pleszew

Cele operacyjny 1.2., 2.1. oraz 3.2. w swoich działaniach odnoszą się wprost do ekonomii społecznej. Aktywizacja osób wykluczonych społecznie zakłada działania na rzecz rozwoju ekonomii społecznej. Polegać mają one na badaniu potrzeb w zakresie tworzenia podmiotów ekonomii społecznej oraz inicjowanie działalności spółdzielni socjalnych, Klubów Integracji Społecznej lub Centrum Aktywizacji Lokalnej. Cel wzmacnianie integracji społecznej odbywa się między innymi poprzez aktywizację zawodową osób bezdomnych w ramach ekonomii społecznej. Ostatnim celem bezpośrednio odnoszącym się do ekonomii społecznej jest tworzenie nowoczesnych instytucji społecznych. Podmiotem realizującym to zadanie jest Urząd Miasta i Gminy Pleszew, który świadczyć ma wsparcie doradcze i informacyjne z zakresu ekonomii społecznej.

Zarówno analiza SWOT jak i program strategiczny dostrzegają potencjał jaki tkwi w sektorze ekonomii społecznej. Dowodzą tego odniesienia w analizie SWOT oraz znacząca rola jaka została mu przypisana w planie strategicznym.

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Realizator projektu:
Fundacja im. Królowej Polski św. Jadwigi
ul. Wczasowa 8 a, 62-040 Puszczykowo
tel. + 48 61 898 30 68
www.jadwiga.org

SUBREGION KALISKI
OWES

b) Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Pleszew 2015-2023

Dokument Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Jarocin 2015-2023 określa kierunek i priorytety rozwoju społeczno-gospodarczego oraz przedstawia metody i narzędzia wdrożeniowe. Zapisy strategii wynikają z pogłębionej analizy stanu przygotowanej w oparciu o dane statystyczne i dokumenty źródłowe urzędu, jednostek organizacyjnych oraz instytucji zewnętrznych.

W części diagnostycznej dokumentu nie zostały wspomniane żadne podmioty ekonomii społecznej funkcjonujące na terenie Miasta i gminy Pleszew. Wymienione zostały jedynie stowarzyszenia Towarzystwo Pomocy im. Św. Brata Alberta, Koło Pleszewskie, które jest schroniskiem dla bezdomnych mężczyzn i realizuje programy na rzecz wychodzenia z bezdomności.

Odniesień do ekonomii społecznej nie ma również w analizie SWOT ani planie strategicznym. Założyć można, że poziom szczegółowości dokumentu i obszar zagadnień oraz płaszczyzn, których dotyczy, nie pozwala na wyszczególnianie samej ekonomii społecznej.

Istotnym celem operacyjnym jest „Wzrost znaczenia organizacji pozarządowych”. W perspektywie prognostycznej do 2023 roku Miasto i Gmina Pleszew zamierza rozwijać i w większym stopniu wykorzystywać na rzecz rozwoju Miasta i Gminy potencjał społeczeństwa obywatelskiego. Odbywać ma się to poprzez: powierzanie zadań własnych organizacjom pozarządowym, współpracę partnerską z organizacjami pozarządowymi i przeprowadzanie konsultacji społecznych z przedstawicielami NGO. Cel ten jest ogromną szansą na rozwój całego sektora ekonomii społecznej.

c) Wieloletni Program współpracy Miasta i Gminy Pleszew z organizacjami pozarządowymi na lata 2014-2018⁶

Urząd Miasta przyjął rzadko stosowaną formę Programu współpracy z organizacjami pozarządowymi, a mianowicie wieloletni program z corocznie uchwalanymi zmianami. Celem głównym programu jest budowanie i umacnianie partnerstwa pomiędzy samorządem, a organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego. Program określa formy, zasady oraz zakres współpracy organów samorządowych Miasta i Gminy Pleszew z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność statutową w zakresie odpowiadającym zadaniom ustawowym samorządu gminnego.

Wśród zadań na rok 2017 było:

- 1) świadczenie usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych,
- 2) świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- 3) prowadzenie Środowiskowego Domu Samopomocy na terenie Miasta i Gminy Pleszew,
- 4) udzielenie schronienia, zapewnienie posiłku i niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym z terenu Miasta i Gminy Pleszew,

⁶ Uwzględniono również wszystkie zmiany do uchwały.

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Realizator projektu:
Fundacja im. Królowej Polski św. Jadwigi
ul. Wczasowa 8 a, 62-040 Puszczykowo
tel. + 48 61 898 30 68
www.jadwiga.org

SUBREGION KALISKI
OWES

- 5) prowadzenie Centrum Wspierania Inicjatyw Obywatelskich,
- 6) działania rehabilitacyjne i zapobiegające wykluczeniu społecznemu dla bezdomnych mężczyzn z problemem alkoholowym z terenu Miasta i Gminy Pleszew wraz z zapewnieniem im całodobowego schronienia, posiłku i niezbędnego ubrania”,
- 7) organizacja nauki pływania dla uczniów klas III szkoły podstawowych z terenu Miasta i Gminy Pleszew,
- 8) zajęcia nauki pływania dla dzieci i młodzieży promujące zdrowy i aktywny styl życia.

Rok	Wysokość środków przeznaczonych na realizację programu	Ilość przekazanych zadań
2014	2 809 341 zł	3
2015	3 009 341 zł	4
2016	3 269 341 zł	5
2017	6 275 297 zł	8
2018	6 003 297 zł	7

Tabela 6 Wysokość środków przeznaczonych na realizację Wieloletniego Programu współpracy miasta z organizacjami pozarządowymi.

Pomijając ostatni rok, kiedy to zrezygnowano z prowadzenia zajęć nauki pływania klas III, zauważyć można, że Urząd Miasta corocznie przekazuje coraz większe kwoty i coraz większą liczbę zadań do realizacji organizacjom pozarządowym.

d) Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Pleszew 2017-2023

Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Pleszew na lata 2017 – 2023 (LPR) jest dokumentem, który ma na celu zmierzanie do wyprowadzenia obszaru rewitalizacji ze stanu kryzysowego poprzez zaplanowany wieloletni program działań w sferze społecznej, gospodarczej, przestrzenno – funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej.

Na wyznaczonych 38 obszarów w 13 z nich zdiagnozowano stan kryzysowy, czyli występowanie negatywnych zjawisk społecznych oraz występowanie problemów w co najmniej jednej z pozostałych sfer: gospodarczej, środowiskowej bądź technicznej. Obszar zdegradowany stanowi 19,09% powierzchni gminy i obejmuje 45,40% mieszkańców gminy. Są to wartości znacznie przekraczające limity dopuszczone w Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020.

Podstawowym założeniem Programu Rewitalizacji jest wyprowadzenie rewitalizowanego obszaru ze stanu kryzysowego. W celu realizacji tego założenia wykonano diagnozę obszaru objętego LPR i na jej podstawie zaprogramowano główne przedsięwzięcia oraz projekty stanowiące kompleksową odpowiedź na zdiagnozowane problemy.

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Realizator projektu:
Fundacja im. Królowej Polski św. Jadwigi
ul. Wczasowa 8 a, 62-040 Puszczykowo
tel. + 48 61 898 30 68
www.jadwiga.org

SUBREGION KALISKI
OWES

Zaplanowanych zostało 25 głównych przedsięwzięć zarówno infrastrukturalnych jak i społecznych. Jednakże po opisie celu projektu oraz planowanych działań i rezultatów nie wynika wprost, by ekonomia społeczna miała być przedmiotowo czy podmiotowo zaangażowana w przedsięwzięcie. Oczywiście nie wyklucza to możliwości jej uczestnictwa w projektach. Analizując cele i kierunki Programu zwrócić można uwagę, że wyznaczonych jest dużo zadań, w których ekonomia społeczna może znaleźć miejsce do swych działań. Projekty związane z adaptacją budynków, ich remontem i przebudowami spowoduje zwiększenie bazy lokalowej, na której słaby dostęp zwracali uwagę respondenci. Jak zostanie to ukazane w kolejnej części badań, niska oferta lokalowa w Mieście to jeden z czynników hamujący rozwój ekonomii społecznej. Zaplanowane są również różnego rodzaju wydarzenia kulturalne. Przedsięwzięcie te skierowane są także do przedsiębiorców z obszaru rewitalizacji prowadzących działalność gospodarczą (umożliwia promocję działalności, prezentację posiadanych zasobów i oferty, możliwość dodatkowego źródła dochodu).

Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Pleszew oprócz podstawowych przedsięwzięć realizacyjnych uwzględnia także możliwość realizacji szerokiego wachlarza przedsięwzięć rewitalizacyjnych uzupełniających. Wśród nich jest między innymi „Pleszewska Gra Miejska” i „Dzień sąsiedzki”. Podmiotami odpowiedzialnymi za organizację przedsięwzięcia byłby między innymi lokalne PES oraz inne podmioty, które są partnerami Porozumienia na rzecz rozwoju ekonomii społecznej. Łączna szacowana wartość tych dwóch przedsięwzięć to 45 000 zł.

Podsumowanie

Szukanie odpowiedzi na pytanie, jaką rolę odgrywa ekonomia społeczna w strategicznej polityce szczebla powiatowego i gminnego, na podstawie obowiązujących strategii i programów jest bardzo ważne z perspektywy celu jaki przyświeca badaniu. Po pierwsze, jeżeli poświęcono jej dużo miejsca i w sposób wyczerpujący zagadnienia te odpowiadają na bieżące potrzeby, jest to przesłanka do tego, że nie trzeba tworzyć nowego, osobnego dokumentu dotyczącego rozwoju ekonomii społecznej. Z kolei pominięcie sektora ekonomii społecznej w strategicznym zarządzaniu miastem czy powiatem, bądź też dezaktualizacja planowanych celów i działań (co w przypadku wieloletnich planów, rzadko aktualizowanych, jest normą) stanowi początek dyskusji nt. konieczności utworzenia strategii rozwoju ekonomii społecznej.

W powiecie pleszewski obowiązują dwie strategie, które odnoszą się bezpośrednio do zagadnienia ekonomii społecznej są to Strategia Rozwoju Powiatu Pleszewskiego 2014+ i Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych 2016-2020. Są to stosunkowo nowopowstałe dokumenty, co zapewne stanowi jeden z powodów, dzięki któremu ekonomia społeczna nie została w nich pominięta. Strategia Rozwoju Powiatu Pleszewskiego poza koniecznością podnoszenia jakości usług świadczonych w Warsztatach Terapii Zajęciowej oraz potrzebie utworzenia Centrum Integracji Społecznej odnośnie samej ES nic nie planuje. Stawia sobie jednak za cel rozwój współpracy z organizacjami pozarządowymi między innymi poprzez poszerzenie zakresu zadań publicznych realizowanych przez organizacje pozarządowe, realizację projektów partnerskich oraz uruchomienie

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Realizator projektu:
Fundacja im. Królowej Polski św. Jadwigi
ul. Wczasowa 8 a, 62-040 Puszczykowo
tel. + 48 61 898 30 68
www.jadwiga.org

SUBREGION KALISKI
OWES

powiatowego centrum aktywności obywatelskiej. Zważywszy na fakt, że niezmiennie od kilku lat, przekazywana jest ta sama, niezbyt wysoka kwota, zadanie to wydaje się istotne. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w większości zakłada kontynuację dotychczasowych działań. Wyjątek stanowi wypracowanie narzędzi systemowej współpracy między PCPR a PUP w zakresie działań skierowanych do osób w trudnej sytuacji społecznej. Jest to bardzo ważne działanie, w które z powodzeniem włączone mogłyby być organizacje pozarządowe oraz przedsiębiorstwa ekonomii społecznej. Warto również zwrócić uwagę, że żadna ze strategii nie zakłada udzielania żadnej formy wsparcia PES.

Rada Urzędu Miasta uchwaliła trzy strategie i programy, które odnoszą się do ekonomii społecznej: Strategię Rozwoju Miasta i Gmin Pleszew, Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych oraz Gminny Program Rewitalizacji. Pierwszy z tych dokumentów, ze względu na zakres przedmiotu, którego dotyczył, jedynie napomina o ekonomii społecznej w diagnozie. Inaczej jest już w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Ekonomia społeczna ujęta została tam zarówno w sposób przedmiotowy i podmiotowy. Po pierwsze, cele strategii swymi działaniami zakładają wspieranie sektora ekonomii społecznej, starając się zapewnić odpowiednie warunki rozwoju, tworząc nowe podmioty takiej jak: spółdzielnie społeczne, Kluby Integracji Społecznej lub Centrum Aktywizacji Lokalnej. Ponadto w planie strategicznym wskazano na potencjał jaki niosą za sobą PES do walki z wykluczeniem społecznym oraz reintegracją zawodową i społeczną. Ostatnim dokumentem, który wspomina o ekonomii społecznej jest Gminny Program Rewitalizacji. W zaplanowane na przyszłe lata inicjatywy zaangażowane zostały wybrane przedsiębiorstwa ekonomii społecznej z powiatu pleszewskiego.

Na podstawie przeprowadzonej analizy dokumentów uznać można, że na terenie Miasta i Gminy Pleszew nie zachodzi potrzeba utworzenia strategii rozwoju ekonomii społecznej. W Urzędzie Miasta i Gminy obowiązują aktualne ze względu na sytuację na społeczno-gospodarczą oraz kondycję sektora ekonomii społecznej strategie i programy.

Analiza strategicznej dokumentacji Powiatu wskazuje na dość niejasną rolę, jaką odgrywa w niej sektor ekonomii społecznej. Z jednej strony dostrzegany jest jej potencjał, na co wskazuje analiza SWOT, z drugiej jednak nie jest on w ogóle uwzględniany w planie strategicznym. Ponadto nie są planowane żadne nowe działania, które to zmieniająca się kondycja sektora ekonomii społecznej oraz ogólnie sytuacja społeczno-gospodarcza zdaje się wymuszać. Ze względu na powyższe zaleca się rozpoczęcie rozmów nad utworzeniem Powiatowej Strategii Rozwoju Ekonomii Społecznej.

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Realizator projektu:
Fundacja im. Królowej Polski św. Jadwigi
ul. Wczasowa 8 a, 62-040 Puszczykowo
tel. + 48 61 898 30 68
www.jadwiga.org

SUBREGION KALISKI
OWES

III. Ekonomia społeczna na terenie powiatu pleszewskiego

1. Diagnoza stanu ekonomii społecznej na terenie powiatu pleszewskiego

Głównym celem diagnozy sytuacji sektora ekonomii społecznej na terenie powiatu pleszewskiego jest opis stanu ilościowego podmiotów ekonomii społecznej. W trakcie przeprowadzania diagnozy uzyskano informacja na temat podmiotów ekonomii społecznej funkcjonujących na terenie gminy i miasta.

Na terenie powiatu pleszewskiego funkcjonują trzy spółdzielnie socjalne. Pierwszą powstałą była Spółdzielnia Socjalna „Alfa”. Realizuje ona usługi budowlane oraz zajmuje się pielęgnacją terenów zieleni. Obszarem działań jest gmina Pleszew oraz sąsiednie gminy. Jest to grupa osób, które poprzez wspólną pracę i aktywność współtworzą społeczność lokalną. Drugą spółdzielnią socjalną funkcjonującą na terenie gminy jest Spółdzielnia Socjalna PAIDI powstała w roku 2014. Spółdzielnia zajmuje się między innymi prowadzeniem całorocznej sali zabaw dla dzieci, opieką nad dziećmi, organizacją i obsługą imprez okolicznościowych dla dzieci, animacją zabaw dla dzieci podczas przyjęć i uroczystości rodzinnych, pikników, festynów firmowych, itp.. Trzecia spółdzielnia - Wielobranżowa Spółdzielnia Socjalna „A-Z” w Gołuchowie powstała w 2011 roku. Tworzą ją dwa podmioty prawne: Gmina Gołuchów oraz Stowarzyszenie „Mieszkańcom Gminy Gołuchów”. Oferuje usługi kurierskie, prowadzi lokal „Zajadalnia”, organizuje imprezy okolicznościowe i prowadzi catering.

Poza spółdzielniami socjalnymi na terenie powiatu pleszewskiego funkcjonują jeszcze inne podmioty ekonomii społecznej. W tym przedsiębiorstwa społeczne będące organizacjami pozarządowymi prowadzącymi działalność gospodarczą: Stowarzyszenie Ahora, Stowarzyszenie APOYO oraz Fundacja Grupa Recycling. Stowarzyszenie Ahora prowadzi salon kosmetyczno-fryzjerski i zatrudnia osoby długotrwale bezrobotne, Stowarzyszenie APOYO, prowadzi pierwsze w powiecie przedszkole integracyjne, natomiast Fundacja Grupa Recycling zajmuje się odzyskiwaniem surowców z materiałów segregowanych i segregowaniem surowca mieszanego. Wszystkie te organizacje powstały przy pomocy Ośrodka Wsparcia Ekonomii Społecznej prowadzonego przez Fundację im. Królowej Polski Św. Jadwigi.

Na terenie powiatu pleszewskiego funkcjonują trzy Warsztaty Terapii Zajęciowej: w Nowolipsku, Gizałkach i Kucharach, łącznie w zajęciach uczestniczy 75 osób. Warto zwrócić uwagę, że wszystkie znajdują się około 20 km od miasta Pleszew. Należałoby się zastanowić, czy nie powinien powstać tego typu podmiot na terenie miasta Pleszew.

Bardzo ważną instytucją dla rozwoju ekonomii społecznej w gminie Pleszew jest Centrum Inicjatyw Obywatelskich. W ofercie Centrum jest między innymi bezpłatne prowadzenie szkoleń z zakresu budowania sieci współpracy i lokalnych partnerstw, nowoczesnych technologii wykorzystywanych do promocji, zarządzania i pozyskiwania środków, oferowane jest również bezpłatne doradztwo z zakresu księgowości. Centrum inicjuje i zrzesza partnerstwa z organizacjami pozarządowymi i

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Realizator projektu:
Fundacja im. Królowej Polski św. Jadwigi
ul. Wczasowa 8 a, 62-040 Puszczykowo
tel. + 48 61 898 30 68
www.jadwiga.org

SUBREGION KALISKI
OWES

grupami nieformalnymi przy projektach społecznych. Organizowane są roczne spotkania organizacji pozarządowych oraz co bardzo ważne Centrum udostępnia organizacjom dwie sale z dostępem do Internetu z możliwością organizowania szkoleń, warsztatów czy spotkań. Kolejną ważną instytucją dla rozwoju ekonomii społecznej jest Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej, prowadzony przez Fundację im. Królowej Polski św. Jadwigi. Dzięki działaniom podejmowanym przez OWES ekonomia społeczna zaczęła bardzo dynamicznie się rozwijać. Wśród działań inicjowanych i organizowanych przez OWES było między innymi zawarcie porozumienia o współpracy na rzecz rozwoju ekonomii społecznej podpisane w 2014 roku przez różne podmioty znajdujące się w otoczeniu PES, jak i same podmioty. Dodatkowo wszystkie funkcjonujące przedsiębiorstwa społeczne oraz te nowopowstające mogą liczyć na wsparcie finansowe i merytoryczne, w tym poradnictwo w zakresie usług księgowych, prawnych, marketingowych i specjalistycznych, a wszystkie nowopowstałe przedsiębiorstwa, może korzystać z programu mentoringu.

L.p	Forma prawna PES	Liczba w gminie Pleszew
1	WTZ	3
2	ZAZ	0
3	CIS	0
4	KIS	1
5	Spółdzielnie socjalne	3
6	Spółka non-profit	bd.
7	NGO Organizacje pożytku publicznego	5 ⁷
	Prowadzące działalność gospodarczą	bd.

Tabela 7 Liczba podmiotów ekonomii społecznej w powiecie pleszewskim ze względu na formę prawną

Diagnoza, zawierająca dokładną liczbę przedsiębiorstw ekonomii społecznej nie jest możliwa ze względu na fakt, że nie wszystkie dane są ewidencjonowane. Nie jest prowadzona baza organizacji pozarządowych prowadzących działalność gospodarczą, niemożliwe jest również dotarcie do informacji na temat ilości spółek non-profit. Dostępne informacje pozwalają jednak stworzyć przybliżony obraz stanu ekonomii społecznej w gminie.

1.1. Ocena stanu ekonomii społecznej

Respondenci zapytani o stan ekonomii społecznej wskazywali w większości jedynie na trzy funkcjonujące na terenie powiatu spółdzielnie socjalne. Respondenci nie znają pozostałych podmiotów, bądź też nie kojarzą ich jako elementy sektora ekonomii społecznej. Nie wskazywano zarówno na pozostałe przedsiębiorstwa społeczne, ale też nie wymieniano Warsztatów Terapii Zajęciowych, których w powiecie jest aż trzy.

Ekonomia społeczna nie jest tu jakoś szczególnie rozwinięta. Są pewnie powiaty, gdzie jest więcej takich podmiotów.

⁷ Źródło: <https://ems.ms.gov.pl/krs/wyszukiwaniepodmiotu?t:lb=t> z dnia 02.03.2018

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Realizator projektu:
Fundacja im. Królowej Polski św. Jadwigi
ul. Wczasowa 8 a, 62-040 Puszczykowo
tel. + 48 61 898 30 68
www.jadwiga.org

SUBREGION KALISKI
OWES

Kojarzę trzy spółdzielnie w powiecie, czego dwa są w samym Pleszewie.

Prawdopodobnie mała znajomość funkcjonujących przedsiębiorstw społecznych i pozostałych podmiotów wpływa na negatywną ocenę stanu ekonomii społecznej. Niemniej zwracano uwagę, że podmioty, które znają funkcjonują dobrze i słyszano o nich same pozytywne rzeczy.

Moje doświadczenie z funkcjonowania dwóch PES w Pleszewie jest bardzo dobre.

Nie ma dużo podmiotów, ale też nie jestem, przekonana o tym, czy jest miejsce na jakiś kolejny. To jest jednak mały powiat.

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Realizator projektu:
Fundacja im. Królowej Polski św. Jadwigi
ul. Wczasowa 8 a, 62-040 Puszczykowo
tel. + 48 61 898 30 68
www.jadwiga.org

SUBREGION KALISKI
OWES

IV. Strategia Rozwoju Ekonomii Społecznej

Na podstawie przeprowadzone analizy dokumentów i wywiadów w lokalnym środowisku, w tym przede wszystkim z Zastępcą Burmistrza, wynika, że utworzenie Strategii Rozwoju Ekonomii Społecznej w Mieście i Gminie Pleszew nie jest konieczne. Obowiązujące dokumenty na dzień przeprowadzania badań odpowiadają potrzebom sektora ekonomii społecznej. Potrzeby utworzenia takiego dokumentu nie dostrzega również sam Zastępca Burmistrza. Podkreśla jednocześnie, że idea ekonomii społecznej jest bliska Ratuszowi i ma ona jego pełne poparcie. Dlatego też propozycja utworzenia Strategii Rozwoju Ekonomii Społecznej odnosić się będzie do Starostwa Powiatowego. Polityka wobec ekonomii społecznej w obowiązujących strategiach Powiatu nie jest do końca spójna i nie wyraża w pełni potencjału tkwiącego w ekonomii społecznej.

1. Czynniki ekonomii społecznej jako wskaźniki kierunku rozwoju sektora ekonomii społecznej

Na rozwój ekonomii społecznej, w tym jego tempo, oraz kierunek wpływa mają, trzy grupy czynników: podmioty otoczenia PES, sytuacja społeczno-gospodarcza same podmioty ekonomii społecznej. W rozdziale tym zaprezentowane i omówione zostaną czynniki, które respondenci uznali za istotne w kształtowaniu sektora ekonomii społecznej w regionie. Na ich podstawie stworzone zostaną pewne rekomendacje dotyczące samej strategii. Względem czynników wpływających pozytywnie na rozwój ekonomii społecznej sformułowane zostaną cele i działania je wspierające i podtrzymujące. Czynniki, które według respondentów nie sprzyjają rozwojowi ekonomii społecznej w miarę możliwości, będą wskazówką do sformułowania działań ją ograniczających lub likwidujących. Zaznaczyć należy, że część działań i celów wydawać się może poza zasięgiem możliwości finansowych, merytorycznych i organizacyjnych samego Starostwa czy Urzędu Miasta. Dlatego też proponowanym modelem strategii będzie włączenie w grono realizatorów innych podmiotów w tym, organizacji pozarządowych, podmiotów wsparcia, tak by zwiększyć możliwości podejmowanych działań.

1.1. Czynniki wewnętrzne

Podmioty ekonomii społecznej charakteryzują się niższą konkurencyjnością niż przedsiębiorstwa rynkowe. Wynika to z natury PES, które łączą cele społeczne i cele gospodarcze. Koncentracja na celach społecznych powoduje, że w niektórych przypadkach stają się one mniej konkurencyjne. Osobom znajdującym w nich pracę, często towarzyszą różnorakie problemy, przystosowanie tych osób do pracy wymaga intensywnego wsparcia. Problemy, z jakimi zmagają się wykluczeni społecznie, stanowi bardzo dużą barierę rozwoju samego przedsiębiorstwa. Dlatego tak ważny jest system wewnętrznego zarządzania przedsiębiorstwem. Zarówno w zakresie zarządzania zespołem, jak i pozostałymi mechanizmami. Zaryzykować można stwierdzeniem, że zarządzanie PES, w porównaniu z pozostałymi przedsiębiorstwami, wymaga większego przygotowania i nakładów pracy. Osoby odpowiedzialne za kierowanie podmiotem poza znajomością podstaw zarządzania i prowadzenia przedsiębiorstwa, prawa pracy, znajomością lokalnego rynku i specyfiki branży, czyli

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Realizator projektu:
Fundacja im. Królowej Polski św. Jadwigi
ul. Wczasowa 8 a, 62-040 Puszczykowo
tel. + 48 61 898 30 68
www.jadwiga.org

SUBREGION KALISKI
OWES

tego co powinien wiedzieć każdy przedsiębiorca, powinien znać również specyfikę sektora społecznego i związanego z nim prawa.

Uważam, że trzeba inwestować w edukację osób zarządzających tymi podmiotami. Nie tylko na poziomie przygotowania, ale w trakcie. Przede wszystkim z prawa pracy, ale i strategii zarządzania. To są bardzo drogie szkolenia, na które PES nie stać by wysłać swoich pracowników.

Czynnikiem negatywnie wpływającym na rozwój PES, a konkretniej na chęć podejmowania zatrudnienia w podmiotach ekonomii społecznej jest niskie wynagrodzenie oferowane potencjalnym uczestnikom czy pracownikom.

„W przypadku Cisu, ja się nie mogę pogodzić z tym, że te osoby, za te swoją aktywność, mają tak niskie uposażenie, to świadczenie integracyjne wynosi 800 brutto. Przy najniższym wynagrodzeniu które wynosi 2000 brutto, a pięć razy w tygodniu w CIS muszą uczestniczyć. Odbывают praktyki zawodowe, które niczym się nie różnią od normalnej pracy.”

Sytuacja finansowa przedsiębiorstw społecznych, zwłaszcza na początku funkcjonowania, nie jest w stanie zapewnić wynagrodzenia, które oferować mogą podmioty dłużej istniejące o silniejszej pozycji rynkowej. Przyczynia się do to sytuacji (co oczywiście nie jest regułą), że pracę w PES podejmują osoby niewykwalifikowane, potrzebujące większych nakładów na przystosowanie ich do wykonywania pracy. To z kolei przekłada się na jakość pracy, czyniąc podmiot w oczach odbiorców mało konkurencyjnymi ze względu na jakość wykonywanej usługi.

Proponowane cele i kierunki działań:

- Wspieranie działań reintegracji społecznej pracowników PES
- Wspieranie podtrzymywania działań reintegracji zawodowej pracowników PES
- Profesjonalizacja działających na terenie powiatów podmiotów ekonomii społecznej
 - Szkolenia dla kadry zarządzającej dot. m. in. marketingu i PR, znajomości prawa pracy
 - Szkolenia dla pracowników PES
 - Promocja dobrych praktyk

1.2. Podmioty otoczenia PES

Badania sektora ekonomii społecznej wskazują, jak ważna dla rozwoju podmiotów ekonomii społecznej jest współpraca z otoczeniem tj. samorządem, przedsiębiorcami, innymi PES organizacjami pozarządowymi i innymi.

Przeprowadzone wywiady pozwalają stwierdzić, że PES na terenie powiatu pleszewskiego funkcjonują w gęstej sieci powiązań z różnorodnymi podmiotami otoczenia, a relacje te przyjmują różny charakter. Mają one postać partnerstwa, wsparcia, kontroli, wymiany (np. handlowej) czy konkurencji.

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Realizator projektu:
Fundacja im. Królowej Polski św. Jadwigi
ul. Wczasowa 8 a, 62-040 Puszczykowo
tel. + 48 61 898 30 68
www.jadwiga.org

SUBREGION KALISKI
OWES

a) Kontrahenci

Kontrahenci to wszystkie osoby z otoczenia PES, które zajmują stronę transakcji, są to dostawcy usług, dostawcy towaru, w tym producenci albo hurtownicy oraz sami odbiorcy usług. Jest to bardzo ważna grupa osób, wskazywana jako najważniejsza dla funkcjonowania przedsiębiorstw.

Dla każdego przedsiębiorstwa, w tym też społecznego bardzo ważne jest wynegocjowanie korzystnych warunków umów z dostawcami usług i towarów, od których są zależni. Naturalnym mechanizmem rynkowym jest, że wysoką pozycją rynkową ułatwia negocjacje korzystniejszych warunków umów. Z oczywistych względów małe, dopiero co zaczynające przedsiębiorstwa takiej pozycji nie mają. Posiadają one jednak inny atut, jakim jest społeczny charakter prowadzonej działalności. Coraz powszechniejsza koncepcja społecznie odpowiedzialnego biznesu, według której przedsiębiorstwa budują swoją strategię uwzględniając interes społeczny pozwala na wykorzystanie tego atutu. Pomocne temu są między innymi działania podjęte przez ROPS i Fundację im. Królowej Polski Św. Jadwigi związane z promocyjną certyfikatem „Zakup prospołeczny”. Aby ułatwić konsumentom rozpoznanie przedsiębiorstw społecznych, opracowano system oznaczania ich specjalnym znakiem promocyjnym. Opracowano i zarejestrowano znak, który intuicyjnie informuje klienta/kontrahenta o swoim przesłaniu. Społecznym charakterem prowadzonej działalności odwołać się można zarówno do większych firm będących dostawcami jak i odbiorcami usług i towarów, ale też do klientów ostatecznych/detalicznych.

Musielibyśmy w celach strategicznych założyć, że to biznes będzie nas słuchał, żeby tą mentalność w jakiś sposób zmienić.

Kolejnym narzędziem wsparcia PS mogą być stosowane przez samorządy klauzule społecznych/zamówień społecznie odpowiedzialnych. Jednakże ze względu na profil działalności prowadzonych przez PES w Pleszewie możliwości, w których JTS mogłyby występować w roli klienta są ograniczone. Jedynie Spółdzielnia Socjalna „Alfa” świadcząca usługi z zakresu robót budowlanych i pielęgnacji zieleni wpisuje się w zapotrzebowanie na usługi UM, z których to Miasto korzysta. Z drugiej jednak strony pojawienie się podmiotu świadczącego typowe usługi dla spółdzielni socjalnych, jakim jest sprzątnięcie nie jest jednoznaczne z tym, że współpraca zostałaby podjęta i podmiot znalazłby odbiorców na swoje usługi w JTS. Z przeprowadzonych kilka temu badań, wynikało, że zapotrzebowanie na usługi sprzątnięcia w powiecie pleszewskim jest bardzo małe, zainteresowanie oscylowało na poziomie 40%, i nie wyrażały go JTS.

Pojawił się pomysł założenia SS, która sprzątałaby w szkołach. Ale Starostowie zwrócili uwagę, że to nie byłoby w porządku wobec osób już zatrudnionych.

Ponadto, na co zwrócił uwagę jeden z respondentów, stosowaniu klauzul społecznych nie sprzyja niewielka liczebność miasta i powiatu. Jak zwrócił uwagę jeden respondent, gospodarka gminy i powiatu opiera się w dużej mierze na małych lokalnych biznesach, które to z kolei utrzymują się w pewnym sensie na zleceniach od UM.

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Realizator projektu:
Fundacja im. Królowej Polski św. Jadwigi
ul. Wczasowa 8 a, 62-040 Puszczykowo
tel. + 48 61 898 30 68
www.jadwiga.org

SUBREGION KALISKI
OWES

Wszyscy się znają i bardzo łatwo można by być posądzonym o niesprawiedliwe potraktowanie czy faworyzowanie.

Proponowane cele i kierunki działań:

- Stosowanie społecznie odpowiedzialnych zamówień/klauzul społecznych
- Upowszechnianie wiedzy na temat ekonomii społecznej wśród pracowników samorządu
- Kształtowanie postaw świadomego konsumenta wśród mieszkańców
- Upowszechnianie koncepcji społecznie odpowiedzialnego biznesu
- Promocja certyfikatu „Zakup prospołeczny”

b) Partnerstwo

Rozwój ekonomii społecznej wymaga zaangażowania wielu partnerów. Za jej rozwój nie powinny być odpowiedzialne jedynie ośrodki wsparcia do tego powołane ani też samorządy lokalne, te też nie są bowiem w stanie samodzielnie planować i wdrażać programów, który ze swej natury są bardzo złożone. Do jego realizacji potrzebna jest wielostronna kooperacja, łączenie wiedzy oraz doświadczeń znajdujących się w różnych grupach społecznych i instytucjach. Dlatego tak ważne jest zawieranie partnerstw lokalnych. Obowiązujące na terenie powiatu porozumienie o współpracy w ramach partnerstwa na rzecz rozwoju ekonomii społecznej jest platformą do dalszego tworzenia i działania na rzecz trzeciego sektora. Głównym celem partnerstwa jest poszukiwanie możliwości wsparcia rozwoju istniejących i nowo powstających na terenie subregionu kaliskiego podmiotów ekonomii społecznej.

Poza międzysektorowymi partnerstwami, będącymi swoistą platformą przyszłej współpracy, bardzo ważne są partnerstwa ukierunkowane na konkretne działanie, projekt czy cel.

Podmioty ekonomii społecznej znajdującej się na terenie gminy Pleszew w naturalny sposób pozostają w stałych relacjach z pozostałymi podmiotami trzeciego sektora. Nawiązywanie partnerstw, porozumień, ale przede wszystkim wszelkiego rodzaju innych mniej formalnych form wzajemnego kontaktu, jest bardzo ważne dla odnajdywania się w szerszej rynkowej rzeczywistości. Dotyczy to zwłaszcza przedsiębiorstw nowych czy mniej konkurencyjnych pod różnymi względami, którymi są często PES. Na terenie powiatu pleszewskiego funkcjonuje prężnie wiele organizacji pozarządowych, które ze względu na specyfikę małej miejscowości znają się i rozpoznają. Organizowane do tej pory i planowane na kolejne lata w Lokalnym Programie Rewitalizacji Dni Sąsiedzkie i Pleszewska Gra Miejska organizowane są wspólnie przez Fundację ANIMACJA, Lokalne Centrum Wolontariatu, Dom Kultury, Urząd Miasta i Gminy Pleszew, Firmę BOOKLET, Centrum Harmonia, Spółdzielnia Socjalna PAIDI. Pozostałymi celami partnerstw, które nawiązywane są przez PES są między innymi konsorcjum w przetargach publicznych, partnerstwa w realizacji projektów unijnych itp. Możliwości jakie stają przed zrzeszonymi podmiotami są o wiele szersze. W roli partnera występować mogą inne PES, organizacje pozarządowe, JTS, PUP, PCPR, MOPS inni.

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Realizator projektu:
Fundacja im. Królowej Polski św. Jadwigi
ul. Wczasowa 8 a, 62-040 Puszczykowo
tel. + 48 61 898 30 68
www.jadwiga.org

SUBREGION KALISKI
OWES

Proponowane cele i kierunki działań:

- Wspieranie działań sieciujących PES i NGO
- Upowszechnianie wiedzy na temat korzyści wynikających z projektów partnerskich
- Pomoc w pisaniu wniosków unijnych
- Realizacja projektów partnerskich
- Inicjowanie działań w ramach istniejącego porozumienia na rzecz rozwoju ekonomii społecznej

c) Instytucje wsparcia

Niezwykle istotnymi podmiotami dla PES są wszelkie instytucje świadczące pomoc i wsparcie w rozwoju i funkcjonowaniu podmiotu. Instytucjami pełniącymi taką rolę są między innymi Urząd Miasta i Starostwo. Zobowiązują się do tego w swoich programach współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz obowiązujących strategiach. Realizację tych deklaracji zobowiązań potwierdza Zastępca Burmistrza Urzędu Miasta i Gminy i Pleszew:

Jeżeli jakaś organizacja się do nas zgłasza z prośbą o pomoc w organizacji jakiego wydarzenia, albo potrzebuje jakiejś innej formy wsparcia, to my pomagamy.

Formą wsparcia dla organizacji pozarządowych, w tym PES, jest prowadzone z ramienia UM Centrum Wspierania Inicjatyw Obywatelskich, które oferuje różnorodną pomoc dla podmiotów w zakresie doradztwa księgowego czy bezpłatnego udostępniania pomieszczeń szkoleniowych. Prowadzi działania sieciujące organizacje pozarządowe oraz ogólną promocję idei ekonomii społecznej.

Bardzo ważnym podmiotem otoczenia PES jest OWES prowadzony przez Fundację im. Królowej Polski św. Jadwigi. Wsparcie, które oferuje OWES ma zarówno wymiar finansowy, jak i pozafinansowy. PES mogą liczyć na: dotacje na tworzenie nowych miejsc pracy, udzielane wsparcie pomostowe na pokrycie obowiązkowych kosztów bieżącej działalności przedsiębiorstwa oraz stypendia stażowe. Poza doraźnym wsparciem finansowym, OWES oferuje szereg innych form wsparcia PES, które odciążają finansowo przedsiębiorstwa tj.: usługi prawne, księgowo, marketingowe i specjalistyczne. Na istotny wkład OWES w budowę sektora ekonomii społecznej w gminie zwraca uwagę jeden z respondentów:

„OWES jest bardzo ważny tu dla tych przedsiębiorstw. Bez tych dodatkowych środków, z pewnością nie byłoby szans na stworzenie dodatkowych miejsc pracy i utrzymaniu wskaźnika zatrudnienia.”

Poza działaniami inkubacyjnymi mającymi na celu wspieranie powstawania nowych i istniejących PES, OWES podejmuje liczne działania animacyjne, rozwijające społeczność lokalną, wspierające partnerstwa na rzecz ekonomii społecznej czy sieciujące PES. Ponadto OWES oferuje wsparcie placówek integracji społecznej.

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Realizator projektu:
Fundacja im. Królowej Polski św. Jadwigi
ul. Wczasowa 8 a, 62-040 Puszczykowo
tel. + 48 61 898 30 68
www.jadwiga.org

SUBREGION KALISKI
OWES

Rekomendacje:

- Utrzymanie dotychczasowych form wsparcia oferowanych przez podmioty
- Dostosowanie nowych form wsparcia uwzględniając wyniki badań

1.3. Sytuacja społeczno-gospodarcza

Na kondycje sektora ekonomii społecznej wpływ ma również bieżąca sytuacja gospodarcza, w tym przede wszystkim sytuacja na lokalnym rynku pracy. W opinii wszystkich respondentów sytuacja na lokalnym rynku pracy nie sprzyja PES. Niskie bezrobocie z oczywistych względów jest zadowalające i dobrze wpływa na ogólną ocenę sytuacji gospodarki. Niekoniecznie jednak cieszą one przedsiębiorców, bez względu na to czy mowa o zwykłych przedsiębiorstwach czy społecznych. Niskie bezrobocie wpływa na niską podaż pracy i zwiększone oczekiwania finansowe (częstokroć nieadekwatne do posiadanych umiejętności i kwalifikacji).

Na niską podaż pracy wpływ ma również system pomocy społecznej. Według respondentów, realizacja dużej ilości programów pomocowych w formie wsparcia finansowego, nie sprzyja postawom aktywnego poszukiwania pracy. Przedsiębiorstwom społecznym trudnej jest znaleźć i utrzymać pracownika w sytuacji niskiego bezrobocia i systemu pomocy społecznej z szerokim wachlarzem oferowanego finansowego wsparcia. Czynniki te można uznać za hamujący rozwój przedsiębiorstw ekonomii społecznej, jednak w żadnym wypadku nie należy im przeciwdziałać. Działanie, które należałoby podjąć wiązałoby się z nadaniem odpowiedniego kierunku rozwoju ekonomii społecznej, dostosowaniem go do zmieniających się warunków społeczno-gospodarczych. Ekonomia społeczna stanęła przed wyzwaniem reintegracji społecznej i zawodowej osób dotkniętych skrajnym wykluczeniem. Sytuacja taka wymaga zastosowania zupełnie innych środków, aniżeli ma to miejsce w przypadku osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, które są chętne i gotowe podejmować pracę. Uchwycenie tej zmiany, już na etapie diagnozy przy opracowywaniu Strategii Rozwoju Ekonomii Społecznej, pozwoli odpowiednio zbudować działania strategiczne, w oparciu o narzędzia dostosowane do bardziej wymagającej grupy odbiorców.

Rekomendacje:

- Podjęcie dyskusji w gronie specjalistów na temat dostosowania odpowiednich narzędzi aktywizacji osób skrajnie wykluczonych społecznie

2. Spodziewane rezultaty

Niewątpliwie dla wszystkich osób rozwój ekonomii społecznej jest zjawiskiem pożądanym. Rola integracji społecznej i zawodowej, jaką pełni w środowisku lokalnym, jest wszystkim znana i doceniana. Wśród respondentów pojawił się również głos, będący zarówno troską jak i obawą o właściwe wykorzystywanie środków na wsparcie PES:

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Realizator projektu:
Fundacja im. Królowej Polski św. Jadwigi
ul. Wczasowa 8 a, 62-040 Puszczykowo
tel. + 48 61 898 30 68
www.jadwiga.org

SUBREGION KALISKI
OWES

Uważam że z założenia ekonomia społeczna, powinna wspierać osoby z wykluczenia społecznego, a według mnie jest to już mitycznym założeniem. Powstające ostatnio podmioty, to w mojej opinii zwykłe przedsiębiorstwa. Powołują je młode zdrowe osoby. To jest dla mnie absurdalne i mija się z celem. To jeszcze bardziej odstręcza samorządy i rozumienia tej idei.

Rozwoju ekonomii społecznej, który planowany jest poprzez Strategię Rozwoju Ekonomii Społecznej realizowany ma być głównie poprzez działania wspierające. Nie wykluczone jest jednak zaplanowanie działań ukierunkowanych na weryfikację odpowiedniego wykorzystywania otrzymywanego wsparcia, jeżeli będzie zachodziła taka potrzeba. Na uwadze należy mieć również fakt, że działania reintegracyjne często przesuwane są na dalszy plan, ze względu na inne problemy podmiotu, utrudniające codzienne funkcjonowanie. Dobrze skonstruowany plan strategiczny i późniejsza jego realizacja pozwolą zdiagnozować ewentualne przyczyny takiej sytuacji i dostosować odpowiednie wsparcie.

Rezultaty utworzenia Strategii Rozwoju Ekonomii Społecznej

Wsparcie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego

Pewna i stała polityka ekonomii społecznej niezależna od upływu czasu (i związanej z nim kadencyjności władz)

Promocja idei i działań ekonomii społecznej (budowanie pozytywnych postaw konsumenckich wobec towarów i usług proponowanych przez PES i PS)

Umocnienie sieci kontaktów pomiędzy PES

Tabela 8 Oczekiwane rezultaty po utworzeniu Strategii Rozwoju Ekonomii Społecznej w Powiecie pleszewskim

Wsparcie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego odbywało by się poprzez dwa procesy: partycypację zainteresowanych mieszkańców w proces tworzenia Strategii, jak i sam rozwój sektora ekonomii społecznej. Przedsiębiorstwa społeczne łączące w sobie cele społeczne i ekonomiczne wpisują się w politykę społeczeństwa obywatelskiego.

Następny spodziewany rezultat to **pewna i stała polityka ekonomii społecznej**. Jest to naturalna konsekwencja posiadania jakiegokolwiek planu, programu czy tym bardziej strategii. Strategia, ze względu na fakt, że określana jest na 10-15 lat, wyróżnia się tym w szczególności. Istnienie Strategii odnoszącej się wprost do ekonomii społecznej jest szczególnie ważne dla podmiotów działających w jej obszarze. Idea przedsiębiorczości społecznej nie jest popularna wśród wszystkich lokalnych samorządowców, dlatego w perspektywie zmian władz samorządowych, niezmiennosc kierunków działań w ekonomii społecznej jest bardzo istotna. Oczywiście, jak wszystkie wieloletnie plany, Strategia ta może podlegać aktualizacjom.

Kolejną korzyścią wynikającą z faktu zaistnienia Strategii Rozwoju Ekonomii Społecznej byłaby **promocja idei przedsiębiorczości społecznej** i działań z nią związanych. Zaistnienie dokumentu dotyczącego bezpośrednio ekonomii społecznej w formie Uchwały Rady Powiatu nadawałoby swoistą rangę temu przedsięwzięciu, a wszelkie prace związane z jej przygotowaniem, samoistnie

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Realizator projektu:
Fundacja im. Królowej Polski św. Jadwigi
ul. Wczasowa 8 a, 62-040 Puszczykowo
tel. + 48 61 898 30 68
www.jadwiga.org

SUBREGION KALISKI
OWES

promowałyby ideę ekonomii społecznej. Skutkowałoby to wzrostem świadomości społecznej, która przejawiałaby się w prospołecznych postawach konsumenckich.

Korzyścią wspólnie prowadzonych prac nad tworzeniem Strategii Rozwoju Ekonomii Społecznej, byłoby **umocnienie sieci kontaktów pomiędzy PES biorącymi udział w pracach**. Efekt, ten potraktować można znacznie szerzej. Wraz z włączaniem nowych podmiotów do pracy, proces sieciowania obejmie inne podmioty otoczenia PES.

3. Forma i realizacja Strategii Rozwoju Ekonomii Społecznej

Wyobrażenia respondentów na temat tego, jak wyglądać będzie Strategia, czy czego będzie dotyczyć, różnią się. Są one odmienne ze względu na różny związek respondenta z sektorem ekonomii społecznej, a tym samym, posiadane oczekiwania. Wpływ ma również doświadczenie i posiadana wiedza na temat tego, jak takie dokumenty powstają oraz jak w rzeczywistości funkcjonują.

Warto odnotować, że sugestie odnoszące się do formy i realizacji Strategii wyrażali głównie przedstawiciele JST. Doświadczenie nabyte w pracy pozwala zauważyć im, jak ważna jest odpowiednia budowa dokumentu, by spełniała ona swoją funkcję. Osoby pracujące w podmiotach, w których obowiązują różnorodne strategie zdają sobie sprawę z ich użyteczności oraz tego jak w praktyce wygląda ich realizacja. Dlatego też, wszystkie te sugestie przyjmują formę uwag mających na celu dbałość o przyszłą użyteczność i funkcjonalność Strategii.

Formalne i organizacyjne oczekiwania względem Strategii
Poleganie na tworzeniu tej Strategii na doświadczeniu innych powiatów i gmin
Spójność z pozostałymi dokumentami strategicznymi obowiązującymi w powiecie
Zaangażowanie szerokiego grona podmiotów w proces tworzenia Strategii
Zaproszenie do współpracy gminy powiatu
Przeprowadzenie konsultacji społecznych
Coroczny monitoring i aktualizacja Strategii

Tabela 9. Formalne i organizacyjne oczekiwania względem Strategii Rozwoju Ekonomii Społecznej w powiecie pleszewskim

Ważną uwagą dotyczącą prac nad tworzeniem strategii było odwołanie się do doświadczenia innych gmin i powiatów, w których utworzone zostały strategie tego typu. Korzystanie z doświadczenia innych pozwoli uniknąć błędów, które wiążą się z podejmowaniem każdej nowej inicjatywy. Ponadto poznać można doświadczenie związane z realizacją tego typu strategii, które również mogą być cenną uwagą przy procesie jej tworzenia.

Kolejną ważną sugestią, jest konieczność spójności planowanej Strategii z obowiązującymi już Strategiami i Programami. Tworząc dokument na szczeblu powiatu, najbardziej zobowiązujące są strategie i programu Starostwa, warto jednak mieć na uwadze strategie gmin powiatu.

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Realizator projektu:
Fundacja im. Królowej Polski św. Jadwigi
ul. Wczasowa 8 a, 62-040 Puszczykowo
tel. + 48 61 898 30 68
www.jadwiga.org

SUBREGION KALISKI
OWES

Wśród uwag odnośnie zespołu mającego zająć się przygotowaniem Strategii, pojawiła się taka, by tworzyło go **jak najwięcej osób reprezentujących różne środowiska**. Zaproszeni do współpracy powinny być wszystkie PES, organizacje pozarządowe, których cele statutowe nawiązują do ekonomii społecznej oraz są zainteresowane tego typu przedsięwzięciem, lokalnych społeczników. Ponadto do prac powinny być zaproszone gminy powiatu.

Odpowiednio etapy tworzenia Strategii powinny być poddane **konsultacjom społecznym**, w których głos zabierać będą mogli wszyscy mieszkańcy. Nawet bardzo dobry projekt Strategii, opracowany przez ekspertów, w małym stopniu będzie mobilizował mieszkańców, jeśli nie zostanie poddany społecznej weryfikacji. Niestychanie ważne i niezbędne są konsultacje i dyskusje w różnych środowiskach. Pomimo, że Strategia Rozwoju Ekonomii Społecznej odnosi się do konkretnych grup społecznych, dotyczy ona wszystkich mieszkańców powiatu. Uspołecznianie Strategii powinno się odbywać na podstawie klasycznej drabiny partycypacji:

- informowaniu,
- konsultowaniu,
- współdecydowaniu.

Proces uspołeczniania Strategii powinien obejmować cały okres trwania prac nad ich przygotowaniem, ze szczególnym uwzględnieniem momentu sformułowania celów oraz ukończenia prac nad projektem i poddania go pod publiczną dyskusję.

Dwie ostatnie sugestie odnoszą do się formy i zakresu szczegółowości planu strategicznego oraz jego realizacji. Istotą Strategii, która jest rzeczywiście realizowana, jest jej **coroczny monitoring oraz aktualizacja**. Tylko regularnie odnawiana i aktualizowana strategia ma szansę na to, by można było podążać wytyczonymi w niej kierunkami. Regularny monitoring i aktualizacja pozwalają również na sformułowanie celów w formie szczegółowych zadań, do których łatwiej jest się odnieść. Natomiast w razie zmiany warunków społecznych, finansowych czy innych, zawsze można je przeformułować. Dlatego bardzo ważne będzie powołanie zespołu ds. monitoringu. W praktyce, osoby te odpowiedzialne są nie tylko za monitoring realizacji Strategii, ale również za ewaluację projektu. Ze względu na długi okres czasu jakiego dotyczy Strategia zaleca się przeprowadzenie ewaluacji *on-going* i ewaluacji *ex-post*. Pierwszy rodzaj ewaluacji pozwoli na ewentualną korektę zaplanowanych działań i celów, które ujęte zostałyby w aktualizacji. Ewaluacja *ex-post* wykonana zostanie po wdrożeniu Strategii i pozwoli na całościowe ocenienie efektów działań Strategii.

Podsumowanie

Stan ekonomii społecznej na terenie powiatu pleszewskiego, pomimo istniejącej sporej bazy podmiotów ekonomii społecznej nie jest dobrze oceniany przez respondentów. Zdziwienie wywołuje fakt, że oceniany był właśnie aspekt ilościowy. Okazało się bowiem, że ekonomia społeczna identyfikowana jest jedynie ze spółdzielniami socjalnymi. Pozostałe przedsiębiorstwa społeczne oraz podmioty reintegracyjne, w tym przypadku WTZ w ogóle nie były brane pod uwagę. Nasuwa się bardzo ważny wniosek, jakim jest upowszechnienie wiedzy na temat ekonomii społecznej i pokazanie, że ekonomia społeczna nie ogranicza się jedynie do spółdzielni socjalnych.

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Realizator projektu:
Fundacja im. Królowej Polski św. Jadwigi
ul. Wczasowa 8 a, 62-040 Puszczykowo
tel. + 48 61 898 30 68
www.jadwiga.org

SUBREGION KALISKI
OWES

Pozytywnie ocenione zostały już same spółdzielnie socjalne. Na podstawie własnych doświadczeń z życia zawodowego, prywatnego i zasłyszanych opinii spółdzielnie socjalne z terenu pleszewskiego cieszą się dobrą renomą.

Respondenci na moment przeprowadzania badań nie widzą możliwości powstawania nowych PES.⁸ Głównymi wskazywanymi barierami powołania nowych podmiotów jest brak liderów i osób mogących zająć się koordynacją tworzenia i prowadzenia przedsiębiorstwa. Kolejnym ważnym czynnikiem jest brak zapotrzebowania na usługi typowe dla spółdzielni socjalnych, czego dowiodły przeprowadzone kilka lat temu badania. W związku z powyższym, cele i działania w strategii należałoby skoncentrować na podmiotach już istniejących. Założyć można również ponownie w następnym roku badań rozpoznających rynek w celu utworzenia podmiotu ekonomii społecznej, dopuszczając możliwość oferowania usług nietypowych dla spółdzielni socjalnych.

Wskazane czynniki rozwoju ekonomii społecznej w lokalnym środowisku, pogrupowane zostały na trzy kategorie: podmioty otoczenia PES, sytuacja społeczno-gospodarcza same podmioty ekonomii społecznej. Na ich podstawie stworzono rekomendacje dotyczące samej strategii. Względem czynników wpływających pozytywnie na rozwój ekonomii społecznej sformułowane zostaną cele i działania je wspierające i podtrzymujące. Czynniki, które według respondentów nie sprzyjają rozwojowi ekonomii społecznej w miarę możliwości, będą wskazówką do sformułowania działań ją ograniczających lub likwidujących.

Badania wykazały jak ważne dla PES jest ich otoczenie. Gęsta sieć kontaktów z organizacjami pozarządowymi, profesjonalizacja relacji z lokalnym biznesem i dobre kontakty z lokalnymi samorządami są bardzo ważne sukcesu prowadzenie PES. Cele i działania, które powinny się znaleźć w strategii odnoszące się do otoczenia PES dotyczyć powinny przede wszystkim działań sieciujących, upowszechniających informację na temat ekonomii społecznej i oferty PES w lokalnym środowisku przedsiębiorców, samorządowców, ale i zwykłych mieszkańców.

Na rozwój sektora ekonomii społecznej wpływ mają same podmioty go tworzące. Główne problemy, z którymi zmagają się PES dotyczą braku środków na odpowiednie zarządzanie przedsiębiorstwem, problemy z przystosowaniem pracowników do pracy oraz możliwość oferowania niskiego wynagrodzenia. Proponowanymi kierunkami działań, które przyjąć można byłoby w strategii w celu ograniczenia wspomnianych barier jest wspieranie PES w działaniach reintegracji społecznej i podtrzymywania reintegracji zawodowej swoich pracowników. Pożądaną formą działania byłoby również wspieranie uczestnictwa kadry zarządzającej w szkoleniach dotyczących zarządzania przedsiębiorstwem, marketingu, znajomości prawa np. poprzez organizację takich szkoleń, czy współfinansowanie ich z innymi instytucjami jak np. Centrum Inicjatyw Obywatelskich.

Na kondycje sektora ekonomii społecznej wpływ ma również bieżąca sytuacja gospodarcza, w tym przede wszystkim sytuacja na lokalnym rynku pracy. W opinii wszystkich respondentów niskie bezrobocie nie sprzyja powodzeniu PES, powoduje ono niską podaż pracy, co za tym idzie niskie

⁸ Odnosi się zapewne do nowych spółdzielni socjalnych.

Realizator projektu:
Fundacja im. Królowej Polski św. Jadwigi
ul. Wczasowa 8 a, 62-040 Puszczykowo
tel. + 48 61 898 30 68
www.jadwiga.org

SUBREGION KALISKI
OWES

kwalifikacje osób poszukujących pracę i wysokie oczekiwania finansowe. Kolejnym czynnikiem nie sprzyjającym funkcjonowaniu PES jest wysoko rozwinięty system świadczeń socjalnych, zniechęcający do podjęcia pracy. By dostosować sektor ekonomii społecznej do tych warunków społeczno-gospodarcze nie wystarczy utworzenie odpowiedniej strategii, potrzebne są szersze systemowe zmiany. Strategia taka może być jednak początkiem rozmów na temat tego jakie kierunki rozwoju ekonomii społecznej należy przyjąć.

Uważa się, że powstanie takiej Strategii zapewni pewną i stałą politykę ekonomii społecznej niezależną od zmian kadencji i upływu czasu, co daje pewne poczucie bezpieczeństwa podmiotom ekonomii społecznej. Podmioty będą wiedzieć czego mogą się spodziewać i jakie są zaplanowane działania na najbliższe lata.

Z kolei sugestie dotyczące tego, jaką formę ma przyjąć Strategia wyrażane były jedynie przez reprezentantów samorządu. Pojawiła się sugestia, by Strategia dotycząca rozwoju ekonomii społecznej stała się integralną częścią Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, nad którą to wkrótce rozpoczną się prace. Jej plan strategiczny powinien być również spójny z dopiero co powstałym Gminnym Programem Rewitalizacji, który w swym przedmiocie odnosi się do ekonomii społecznej. W celu zachowania spójności z polityką UM w sprawie partycypacji społecznej w samorządność gminy, w pracę nad Strategią włączone powinno być jak najszersze grono przedstawicieli różnych środowisk. Konieczne będzie również przeprowadzenie konsultacji społecznych. Ostatnie uwagi odnosiły się do corocznego monitoringu oraz aktualizacji. Tylko regularnie odnawiana i aktualizowana strategia ma szansę na to, by można było podążać wytyczonymi w niej kierunkami.

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Realizator projektu:
Fundacja im. Królowej Polski św. Jadwigi
ul. Wczasowa 8 a, 62-040 Puszczykowo
tel. + 48 61 898 30 68
www.jadwiga.org

SUBREGION KALISKI
OWES

Rekomendacje

Badania pozwalają wysunąć szereg wniosków i rekomendacji dotyczących powstania Strategii Rozwoju Ekonomii Społecznej na terenie powiatu pleszewskiego.

- Przeprowadzona analiza strategicznych dokumentów Starostwa Powiatowego w Pleszewie i Urzędu Miasta i Gminy Pleszew, oraz przeprowadzone wywiady z przedstawicielami środowiska lokalnego pozwalają stwierdzić, że zachodzi potrzeba utworzenia Strategii Rozwoju Ekonomii Społecznej przy Starostwie Powiatowym.
- Platformą działań prowadzących do utworzenia Strategii Rozwoju Ekonomii Społecznej jest Porozumienie o współpracy w ramach partnerstwa na rzecz rozwoju ekonomii społecznej zawartego w powiecie pleszewskim w 2014 roku.
- Polityka Urzędu Miasta i Gminy Pleszew wobec ekonomii społecznej zaplanowana w strategicznych dokumentach odpowiada na jej aktualne zapotrzebowania. Ponadto, co jest równie ważne dla trwałości podmiotów ekonomii społecznej, doceniany jej potencjał, czego wyrazem są planowane działania reintegracyjne przy współpracy z PES.
- Przeprowadzona analiza dokumentów na szczeblu krajowym i regionalnym pozwala stwierdzić, że ekonomia społeczna w ostatnich latach zyskuje coraz większą uwagę. W roku 2013 i 2014 powstały dwa bardzo ważne dla rozwoju ekonomii społecznej dokumenty: Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej i Regionalny Program Rozwoju Ekonomii Społecznej w Województwie Wielkopolskim. Planowana Strategia Rozwoju Ekonomii Społecznej powinna realizować wytyczone w nich kierunki rozwoju ekonomii społecznej i pozostawać z nimi w pełnej spójności.
- Powstała strategia powinna pozostawać w spójności z obowiązującymi dokumentami strategicznymi Starostwa Powiatowego, w szczególności ze Strategią Rozwoju Powiatu Pleszewskiego 2014+ oraz Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych, które to odnoszą się do ekonomii społecznej. Dyskusji powinien zostać poddany wątek utworzenia Centrum Integracji Społecznej, pojawiający się w Strategii Rozwoju Powiatu Pleszewskiego.
- Ekonomia społeczna w Strategii Rozwoju Ekonomii Społecznej powinna zostać ujęta w sposób przedmiotowy i podmiotowy. Po pierwsze, cele strategii powinny swymi działaniami wspierać sektor ekonomii społecznej, starając się zapewnić odpowiednie warunki rozwoju, po drugie, wykorzystywać potencjał ekonomii społecznej w rozwiązywaniu problemów społecznych na terenie powiatu.
- Na terenie powiatu pleszewskiego funkcjonuje sześć PS, które korzystały ze wsparcia oferowanego przez OWES subregion kaliski. Podmioty te są zróżnicowane pod względem formy prawnej oraz profilu prowadzonej działalności. Na terenie powiatu funkcjonują również trzy Warsztaty Terapii Zajęciowej. Zarówno ilość funkcjonujących podmiotów oraz ich struktura świadczą o dobrej kondycji sektora ekonomii społecznej. Jeżeli rynek nie wykazuje takiego zapotrzebowania, rozwój ekonomii społecznej skupiać się powinien na podmiotach już istniejących a nie na tworzeniu nowych podmiotów.

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Realizator projektu:
Fundacja im. Królowej Polski św. Jadwigi
ul. Wczasowa 8 a, 62-040 Puszczykowo
tel. + 48 61 898 30 68
www.jadwiga.org

SUBREGION KALISKI
OWES

- Pomimo stosunkowo dużej ilości podmiotów ekonomii społecznej, ich otoczenie, a zwłaszcza pracownicy JTS, nie identyfikują wszystkich podmiotów jako PES. Za takie uważane są jedynie spółdzielnie socjalne. Rekomenduje się by ważnym punktem działań w Strategii było zwiększenie identyfikacji PES, zarówno przedsiębiorstw jak i podmiotów reintegracyjnych.
- Rekomenduje się rozpoczęcie prac nad tworzeniem Strategii z uwzględnieniem wszystkich sugestii odnoszących się do organizacji pracy związanej z tworzeniem dokumentu, które pojawiły się w trakcie badania.
- Zaleca się by w trakcie formułowania planu strategicznego pod dyskusję poddane zostały wszystkie propozycje celów strategicznych i działań, będących efektem przeprowadzonych badań.

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

